

๒ เทือง

ชีวิตและความฝัน
บนเส้นทางมาลาเรีย

ถอดองค์ความรู้ ร่องรอย ประเทือง น้ำน้อย

ชื่อเรื่อง	เทือง ชีวิตและความฝันบนเส้นทางมาลาเรีย ถอดองค์ความรู้ ร่อง ๆ ประเทือง ฉำน้อย
บรรณาธิการ	นางราตรี ทิตตเมธา นางธิดา นิ่มมา
ผู้เขียน	นางธิดา นิ่มมา นายนิธิรุจน์ เพ็ชรสินเดชากุล นางสาวอุทัยพร อัครานุกาพพงศ์ นางสาวอมรรรัตน์ กล่ำทัพ นายทวีศักดิ์ มีสวัสดิ์ นายจักรพงษ์ เพ็งแจ้ง นางสาวปณิษรา จันทรวิมูล นายศุภฤกษ์ ไชยานุวัตวิงษ์ นางสาวนิศามณี รอดแก้ว นายชนุดม มุสิกะพงษ์
ที่ปรึกษา	นายแพทย์ ดิเรก ข้าแป้น ผู้อำนวยการสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 3 จังหวัดนครสวรรค์ กรมควบคุมโรค ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชยภรณ์ บุญเรืองศักดิ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ นางราตรี ทิตตเมธา หัวหน้ากลุ่มพัฒนานวัตกรรมและวิจัย สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 3 จังหวัดนครสวรรค์
ออกแบบ	นายทวีศักดิ์ มีสวัสดิ์ นายจักรพงษ์ เพ็งแจ้ง
ISBN (e-book)	978-616-11-4502-6
พิมพ์	2563
จำนวนพิมพ์	0
พิมพ์ที่	สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 3 จังหวัดนครสวรรค์
จัดพิมพ์โดย	สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 3 จังหวัดนครสวรรค์ 516/66 หมู่ 10 ตำบลนครสวรรค์ตก อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ 60000 โทร. 056-221822 เว็บไซต์ http://odpc3.ddc.moph.go.th/index.php
ลิขสิทธิ์ของ	สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 3 จังหวัดนครสวรรค์ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

เทือง ชีวิตและความฝันบนเส้นทางมาลาเรีย ถอดองค์ความรู้ ร่อง ๆ ประเทือง ฉำน้อย.-- นครสวรรค์ : สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 3 จังหวัดนครสวรรค์, 2563.

93 หน้า.

1. ประเทือง ฉำน้อย. I. ธิดา นิ่มมา. II. ชื่อเรื่อง.

926.14

ISBN 978-616-11-4502-6

คำขวัญ

เพื่อเป็นโอกาสที่สังคมของพวกเรา
ที่รวมใจ ประสาน สานต่อ ร่วมมือ
สร้างภาพลักษณ์ **ในภาพนี้ครบทุกสิ่ง**
ทั้งได้ประโยชน์ร่วมกันด้วยหัวใจที่
ใสสะอาดและอบอุ่น **ภาพนี้คือหัวใจ**

งานที่ประจักษ์ชัด 3 เป็นของทุก ได้ที่จริง
สิ่งที่ดีงามที่คนดี สานต่อทุกโอกาส
ติดต่อคุณลุง และ โทรหาคนที่
องค์กรที่ดีมีคุณงามความดีมีอย่างมากมาย
ด้วยใจที่จริงใจที่คนดี
โอกาสทุกคน มีส่วนร่วม ร่วมใจ ร่วมกัน
ทำในทุกอย่างที่เป็นประโยชน์ร่วมกัน
พร้อมใจกันดีกับทุกคน

โอกาสที่ดี รออยู่ข้างหน้า
ทุกสิ่งทุกอย่างที่คนดี
ทุกสิ่งทุกอย่างที่คนดี

ทพ.วิโรจน์ ชื่นชื่น

ถอดองค์ความรู้

เทือง ชีวิตและความฝัน บนเส้นทางมาลาเรีย

ที่ปรึกษา

นายแพทย์ดิเรก ขำแป้น (หมอต้ม)

ผู้อำนวยการสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 3 จังหวัดนครสวรรค์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชยภรณ์ บุญเรืองศักดิ์ (อาจารย์หลิว)

สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

นางราตรี ทิตตเมธา (ป้าท้อ)

หัวหน้ากลุ่มพัฒนานวัตกรรมและวิจัย

คณะกรรมการ PMQA หมวด 4

นางธิดา	นันทมา	หัวหน้าคณะกรรมการ
นายนิธิรุจน์	เพชรสินเดชากุล	รองหัวหน้าคณะกรรมการ
นางสาวอมรรัตน์	กล้าทัพ	คณะกรรมการ
นางสาวปนิษรา	จันทรวิมล	คณะกรรมการ
นายจักรพงษ์	เพ็งแจ้ง	คณะกรรมการ
นายทวีศักดิ์	มีสวัสดิ์	คณะกรรมการ
นางสาวนิศามณี	รอดแก้ว	คณะกรรมการ
นายศุภฤกษ์	ไชยานุวัตวิงษ์	คณะกรรมการและเลขานุการ
นายชนุดม	มุสิกะพงษ์	คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
นางสาวอุทัยพร	อัศรานุกภาพงศ์	ผู้ประสานงาน PMQA

ออกแบบปกและรูปเล่ม

นายจักรพงษ์ เพ็งแจ้ง

นายทวีศักดิ์ มีสวัสดิ์

ปีที่จัดทำ ปีงบประมาณ 2563

กว่าจะ... ถึงความสำเร็จ...

ทุกพลังความคิด แรงใจ แรงกาย ของที่ปรึกษาและ
คณะทำงาน PMQA หมวด 4 การถอดองค์ความรู้
เพื่ออง ชีวิตและความฝัน บนเส้นทางมาลาเรีย ครั้งนี้

ขอขอบคุณ นายแพทย์ดิเรก ขำแป้น
ผู้อำนวยการสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 3
อาจารย์ทิว มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ป้าท้อ หัวหน้ากลุ่มพัฒนานวัตกรรมและวิจัย
เป็นทั้งที่ปรึกษาและพี่เลี้ยงที่สำคัญ
และสนับสนุนการถอดองค์ความรู้...

ขอบคุณ ผู้รู้ (พี่เทือง) คณะทำงาน PMQA หมวด 4

ที่ร่วมสรรค์สร้างผลงานในครั้งนี้

ขอบคุณ... จากใจพวกเรา

คณะทำงานPMQA หมวด 4

คำนำผู้เขียน

นับเป็นก้าวแรกของคณะทำงาน PMQA หมวด 4 จากการรวมตัวกันของหลายกลุ่มงาน ...ช่วยกันคิด...ช่วยกันทำ...ช่วยกันถาม...ช่วยกันปรับ จนออกมาเป็นรูปเล่ม...ทีมเรามาจากกลุ่มพัฒนานวัตกรรมและวิจัย กลุ่มระบาควิทยาและตอบโต้ภาวะฉุกเฉินทางด้านสาธารณสุข กลุ่มพัฒนาองค์กร กลุ่มสื่อสารความเสี่ยงโรคและภัยสุขภาพ กลุ่มโรคไม่ติดต่อ และกลุ่มโรคติดต่อ ได้เริ่มต้นการถอดองค์ความรู้ โดยการนำองค์ความรู้จากตัวบุคคลมาจัดเก็บเป็นองค์ความรู้ของหน่วยงาน ทีมงานได้รับความกรุณาจาก **พี่เทือง (ผู้รู้)** ซึ่งจะเกษียณอายุราชการในปี 2563 ได้ถ่ายทอดองค์ความรู้ในด้านต่างๆ เช่น การคิด การดำเนินชีวิต ความอดทน การเรียนรู้ทั้งชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว การนำประสบการณ์ชีวิตมาปรับใช้ โดยเฉพาะการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านมาลาเรียซึ่งเป็นงานที่พี่เทืองรับผิดชอบมาก่อนชีวิต ข้อคิดจากการเป็นลูกน้องจนก้าวไปสู่การเป็นหัวหน้ากลุ่ม และรองผู้อำนวยการฯ **ทีม Facilitator** โดยการนำของพี่ป้อม พี่อิว พี่รัฐ พี่เปิ้ล และน้องกุ้ง **ทีม Note taker** พี่หม่อม พี่ฤกษ์ น้องตัน น้องเบล และน้องก๊อด ซึ่งทั้งสองทีมทำหน้าที่เรียบเรียง ปรับแต่ง ตรวจสอบ จนคลอດออกมาเป็นรูปเล่มที่สมบูรณ์ **ที่สำคัญยิ่งคือทีมที่ปรึกษา** หมอตั้ม

อาจารย์หลิว และป้าท้อ ที่เป็นทั้งที่ปรึกษา สนับสนุน และพี่เลี้ยง
ในการดำเนินงานทุก ๆ กระบวนการ

ขอบคุณน้ำใจที่แบ่งปันให้กันและกัน ความตั้งใจของทุก ๆ
คน ทุก ๆ งาน และเครือข่าย นำมาสู่ความสำเร็จในครั้งนี้
คณะทำงาน PMQA หมวด 4 หวังเป็นอย่างยิ่งว่าการถอดบทเรียน
ครั้งนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านทุกท่านไม่มากก็น้อย **จากการ
เริ่มต้นก้าวเล็ก ๆ ที่ค่อย ๆ พัฒนาเติบโตอย่างมั่นคง เพื่อก้าว
ไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ต่อไป**

คณะทำงาน PMQA หมวด 4

และกลุ่มพัฒนานวัตกรรมและวิจัย

สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 3 จังหวัดนครสวรรค์

สารบัญ

บทที่ ๑ จังหวะชีวิต

เริ่มต้น	1
เปลี่ยนงานใหม่... รายได้เท่าเดิม	5
จากลูกจ้างรายวัน มาเป็นหมอมมาลาเรีย... เป็ดำ	9
ได้อะไร จากการทำงานกับฝรั่ง	12
อะไรอยู่ในเป็ดำ??	14
รหัสลับ... หมอเป็ดำ	20
ได้ใจได้งาน	22

บทที่ ๒ เต็บโต

นายที่... ลูกน้องตายแทนได้	24
สมความปรารถนา... ได้เรียน	27
ภาคภูมิใจ... ได้เป็นข้าราชการ	29
ตัดสินใจเลิกการติดเชื้อมมาลาเรีย...	33
ข้อคิดจากการเปลี่ยนจากผู้ปฏิบัติงาน มาเป็นหัวหน้าทีม	35
“หน้าใหญ่ ใจถึง แต่บจี้...”	42
จากความไว้วางใจ... ก้าวสู่การเป็นหัวหน้า	43
ข้อคิดจากการเปลี่ยนงานในครั้งนี้	45
เทคนิคการจำ... เป็นสิ่งสำคัญ	46

สารบัญ (ต่อ)

ข้อคิดจากการเป็นหัวหน้า	47
ประสบการณ์ที่อยากบอกต่อ	48
เมื่อผู้ชายทะเลขึ้นเขา	49
อย่าเชื่อ... เพราะบอกต่อ	50
บทที่ ๓ ปรับเปลี่ยน	
เปลี่ยนแปลงโครงสร้าง	52
อุตสาหกรรม... จนจบปริญญา	53
อีกนิดเดียวเกือบได้ตำแหน่งนักวิชาการควบคุมโรค	54
ผลของการรู้จริง	55
สิ่งที่ได้จากอาจารย์นายแพทย์จิรพัฒน์ ศิริชัยสินธพ	59
กลับถิ่นปากน้ำโพ	61
ไม่ได้อะไร... จากการย้ายงานบ่อยๆ	63
บทที่ ๔ มั่นคง ยอมรับ	
ก้าวสู่ตำแหน่งหัวหน้า	64
รองฯ 4 แห่ง สคร.3 นครสวรรค์	67
ฝากคนรุ่นใหม่...คนรุ่นต่อไป	72

บทที่ ๑ จังหวะชีวิต

เริ่มต้น

วันพฤหัสบดีที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2503 ณ บ้านเนินตา
เกิด ตำบลหนองกลับ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์
คุณพ่อเสน่ห์ คุณแม่ช่อ ฉำน้อย ได้ให้กำเนิดบุตรชายคนแรกใน
บรรดาบุตรและธิดา 3 คน โดยปู่บุญมีตั้งชื่อให้ว่า **เด็กชาย
ประเทือง ฉำน้อย หรือเด็กชายโต**

เด็กชายโต เข้าเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นที่โรงเรียน
วัดเทพสุทธาวาส จากนั้นเข้าศึกษาต่อชั้นประถมศึกษา
ตอนปลายที่โรงเรียนหนองบัว (เทพวิทยาคม) และไปสำเร็จ
การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่โรงเรียนหนองบัว นับแต่
นั้นเป็นต้นมา ทุกคนที่รู้จักไม่มีใครเรียก เด็กชายโต แต่เรียกว่า
“เทือง” แทน ที่เรียกเช่นนี้เป็นเพราะว่า เทืองในวันนั้นไม่ชอบชื่อ
เดิมที่ตา (ยวง) ตั้งให้ และเพื่อนชอบล้อว่า “ฮือโตหัวตูด เข้าวัด
ไม่ติด” ทั้ง ๆ ที่ก็ไม่รู้เหมือนกันว่า... หมายความว่าอะไร...?

ภาพเด็กชายโต (แถวบนสุดคนที่สี่นับจากซ้าย) กับครูและเพื่อน ๆ
ถ่ายเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2513 ณ โรงเรียนหนองบัว (เทพวิทยาคม)

หลังจากเรียนจบมัธยมศึกษาตอนต้น เด็กชายเทือง
ก็ไม่ได้เรียนหนังสืออีกต่อไป เนื่องจากครอบครัวประกอบอาชีพ
ทำนา ในรอบปีนั้นผลผลิตเสียหายเพราะเป็นช่วงน้ำแล้ง จึงทำ
ให้ข้าวที่ปลูกไว้ตายหมด พ่อและแม่จึงไม่มีเงินส่งเสียให้เรียนต่อ
ทั้งตัวเด็กชายเทืองและน้องอีก 2 คน คือ ประทวน และบัวศรี

เมื่อไม่ได้เรียนต่ออีกต่อไป พ่อแม่จึงสอนเด็กชายเทือง
และน้อง ๆ ให้รู้จักอาชีพการทำนาซึ่งเป็นอาชีพหลักของ

ครอบครัว ด้วยความที่ครอบครัวยากจน ไม่สามารถนำเงินไปลงทุนจ้างงานได้ แรงงานทั้งหมดในนาจึงต้องมาจากคนในครอบครัว ครั้งนั้นเท่าที่จำความได้ครอบครัวมีวัวและควายอย่างละ 2 ตัว ด้วยความที่เป็นคนขี้สงสารและมีความเมตตาต่อผู้อื่น เด็กชายเทื่องมักไม่ค่อยอยากให้ควายต้องมาไถนา ทุกครั้งที่ไปไถนากลางแดดเคียงคู่กับพ่อ เมื่อไถผ่านร่มไม้ใหญ่คราใดควายจะหยุดและเดินช้าลง... บางครั้งยื่นหอบ หยุดนิ่ง น้ำลายไหลยืด... ไม่ยอมเดินต่อไป เทื่องเห็นภาพเช่นนี้ น้ำตาคลอและสงสารควายจับใจ แต่ด้วยหน้าที่ที่ต้องทำเพื่อหาเลี้ยงครอบครัว จึงจำเป็นต้องฝืนทนให้ควายไถนากลางแดดที่ร้อนจัดต่อไป เพราะคำพูดของพ่อที่ว่า “ควายมีหน้าที่ต้องไถนา ถ้ามันไม่เดินก็ใช้เชือกกระหนบข้างลำตัวให้มันเดิน ยิ่งไถควายก็ต้องไถนาอยู่วันยังค่ำ...” ด้วยความสงสารและกล้าก๊นฝืนใจ เทื่องจึงคิดเปลี่ยนอาชีพ แต่ก็ไม่ได้ละเลยอาชีพหลักของครอบครัว เพราะเทื่องยังคงช่วยประทวนและบัวศรี ดำนา เกี่ยวข้าว ต่อไป

อาชีพใหม่ของเทื่อง คือ งานรับจ้างทั่วไป เริ่มตั้งแต่เลี้ยงไก่ จนมาเป็นกรรมกรก่อสร้าง ที่ปีมน้ำมันวันชัยหนองบัว แม้รายได้เพียงวันละ 20 บาท แต่เทื่องก็มีความสุขใจมากกว่า ต้องเห็นควายถูกตี ที่สำคัญเทื่องได้พบปะเพื่อนกลุ่มใหม่ และ

หัวหน้าที่ดี ครั้งหนึ่งที่ได้ร่วมวงกับหัวหน้า (ช่างพิน) แกดูลายมือให้แล้วทักเถียงว่า **“เส้นลายมือแบบนี้ นี่มันลายมือข้าราชการชัดๆ”** ในครั้งนั้นเถียงยั้กกว่าเป็นเรื่องตลกและไม่น่าจะมีทางเป็นไปได้ เถียงยั้กพุดกับช่างพินว่า **“จะเป็นไปได้ยั้กงั้ก ผมจบแค่ ม.ศ.3 ขนาดไปสมัครเป็นคนงานเลี้ยงไก่ เค้ายั้กไม่รับผมเลย...”**

เปลี่ยนงานใหม่... รายได้เท่าเดิม

หลังจากรับจ้างเป็นกรรมกรก่อสร้างได้สักพัก เพื่อนเกลอในวัยเรียน “ถม บั้นสุข” ได้ชักชวนให้เที่ยงไปสมัครเป็นลูกจ้างชั่วคราว (รายวัน) ที่ส่วนมาลาเรียที่ 2¹ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ในตำแหน่งพนักงานพ่นสารเคมีด้วยกัน ทั้งเที่ยงและถมได้ค่าจ้างรายวันตกวันละ 20 บาท แต่ต้องรอทำงานให้จบรอบ ตกรอบละ 1-2 เดือน จึงจะได้ค่าจ้างตามจำนวนวันที่ทำงานในแต่ละรอบ

ถึงแม้ว่าเที่ยงไม่มีประสบการณ์ ในการพ่นสารเคมี แต่... ด้วยความที่งานก่อสร้างใกล้จะเสร็จสิ้น แล้วจะไม่มีงานให้ทำ และต้องกลับไปทำนาที่บ้าน เที่ยงจึงตัดสินใจไปสมัครเป็นลูกจ้างชั่วคราวพร้อมกับถมเพื่อนเกลอ เมื่อได้เริ่มงานใหม่เป็นพนักงานพ่นสารเคมีได้เข้าอบรมหลักสูตรสำหรับหัวหน้าหมู่พ่นเคมีและพนักงานพ่นสารเคมี เป็นเวลา 2 วัน หลักสูตรการอบรมกับหน้างานจริงช่างต่างกันสิ้นเชิง แต่เที่ยงก็ไม่ย่อท้อ ด้วยความเป็นคนมุ่งมั่น และมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ เที่ยงจึงผสมผสานเนื้อหาการอบรมของพนักงานพ่นสารเคมีกับบทบาทหน้าที่ของ

¹ สังกัดหน่วยมาลาเรียที่ 12 นครสวรรค์ ศูนย์มาลาเรียเขต 1 (พระพุทธบาท) จังหวัดสระบุรี กองมาลาเรีย กรมควบคุมโรคติดต่อ กระทรวงสาธารณสุข

หัวหน้าหมู่พนศเคมี จนทำให้เทืองสามารถทำหน้าที่ผ่านไปได้ และยังสามารถช่วยหัวหน้าหมู่พนศทำรายงานสรุปรายงานสรุปรายงานประจำวัน ทั้ง ๆ เป็นเพียงแค่นักงานพนศเคมี ที่เพิ่งเข้ามาทำงานได้เพียงเดือนเศษ ๆ

ภาพเทือง (คนที่สองนับจากขวามือ) กับเพื่อนร่วมงานที่ส่วนมาลาเรีย

หลังจากพนศเคมีรอบแรกก่อนฤดูฝนจบไป (เดือนมีนาคม-เมษายน) ย่างเข้าสู่รอบ 2 ช่วงฤดูฝน (เดือนกรกฎาคม-สิงหาคม) เทืองได้รับการยอมรับจากหัวหน้าส่วนมาลาเรียและเพื่อนร่วมงาน จึงได้ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าหมู่พนศพร้อมมีลูกทีมอีก 3 คน จากการเป็นหัวหน้าหมู่พนศในครั้งนี้

เที่ยงเน้นเทคนิคและวิธีการพ่นสารเคมีในการควบคุมโรค
มาลาเรียเพื่อให้การควบคุมโรค... สามารถควบคุมโรคได้จริง

ภาพการพ่นสารเคมีแบบมีฤทธิ์ตกค้าง บริเวณใต้ถุนบ้าน
ภาพจาก พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติควบคุมโรคติดต่อ นำโดยแมลงที่ 3.1 กำแพงเพชร (ตาก)

เทคนิคการพ่นสารเคมีแบบฉีดตกค้าง
(Indoor Residual Spray: IRS)

ฉีดพ่นสารเคมีกำจัดแมลงชนิดตกค้างบนผนังและเพดาน
ของอาคารที่มีการอยู่อาศัย โดยเฉพาะบริเวณที่
ยากต่อการทำความสะอาด โดยพ่นสารเคมีชนิดนี้
ลงบนผนังและเพดาน และพ่นสารเคมีลงบน
พื้นผิวของสิ่งของในอาคาร เช่น ฝ้าเพดาน ผนัง
ปูน วัสดุเคลือบผนัง วัสดุเคลือบพื้น 3 ชั้น
และวัสดุเคลือบพื้น 25 ชั้น และ
พื้นผิวเคลือบพื้น 25 ชั้นทุก 4-6 เดือน
เพื่อป้องกันและควบคุมแมลงชนิดนี้ และพ่นสารเคมี
ลงบนพื้นผิวของสิ่งของในอาคาร เช่น ผนัง
และเพดานของอาคาร และพ่นสารเคมีลงบน
พื้นผิวเคลือบพื้น 25 ชั้น

พ่นสารเคมีกำจัดแมลงชนิดตกค้าง
"ฉีดพ่นผนัง ฉีดพ่นเพดาน ฉีดพ่นฝ้า ฉีดพ่นพื้น..."

(ตามแบบของ ส.พ.ค.)

จากลูกจ้างรายวัน มาเป็นหมอมมาลาเรีย... เป็ดำ

จากความคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ในส่วนมาลาเรียทำให้ช่วงปี พ.ศ. 2521 เติงได้มีโอกาสสอบบรรจุเป็นลูกจ้างชั่วคราว (รายเดือน) ตำแหน่ง ผู้ช่วยพนักงานวิทยาศาสตร์ ด้วยความโชคดีที่มีโอกาสได้เรียนจนจบชั้น ม.ศ.3 ทำให้เทิ่งมีความมั่นใจ ทั้งประสบการณ์และวุฒิการศึกษาที่มากกว่าคนอื่น เพราะตำแหน่งงานที่ว่างต้องการคนที่อ่านออกเขียนได้เท่านั้น และจากการสอบถามรุ่นพี่ที่ทำงานอยู่ส่วนใหญ่จะจบเพียงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-7

เมื่อประกาศผลว่าสอบผ่านจึงได้บรรจุเป็นลูกจ้างชั่วคราว (รายเดือน) ตำแหน่ง ผู้ช่วยพนักงานวิทยาศาสตร์ ปฏิบัติงานประจำส่วนมาลาเรียที่ 2 โดยทำหน้าที่เป็นพนักงานเยี่ยมบ้านและเจาะเลือด เพื่อค้นหาผู้ป่วยมาลาเรียในหมู่บ้าน การทำงานในตำแหน่งนี้ทำให้รู้สึกภูมิใจที่ได้ทำงานราชการ และรู้สึกมีความมั่นคง ที่มีรายได้ประจำเป็นรายเดือน ถึงเดือนละ 900 บาท แถมยังมีค่าครองชีพเดือนละ 200 บาท รวมมีรายได้ประจำถึงเดือนละ 1,100 บาท ซึ่งมากกว่ารายได้เดิมเกือบเท่าตัว...

ถึงแม้ว่าจะไม่ได้กลับไปช่วยครอบครัวทำนา แต่ด้วยความที่เทื่องเป็นคนกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ ทุกเดือนเมื่อเงินเดือนออกจะนำเงินมอบให้แก่แม่ช่อ เพื่อใช้จ่ายในครอบครัว และเก็บออม

ภาพครอบครัวฉันน้อย

แม่ช่อ พ่อเสน่ห์ ประทวน (น้องชาย) ประเทือง บัวศรี (น้องสาว)

ทุกครั้งที่ลงเยี่ยมบ้านและเจาะเลือด เทื่องจะมีเอกลักษณ์ในการแต่งกายที่ไม่เหมือนใครจนชาวบ้านเข้าใจว่าเป็น “นายธนาคาร” เพราะชอบใส่เสื้อเชิ้ตแขนยาวสีขาว

กางเกงสแล็ค ดูภูมิฐาน แต่ยังไม่ทิ้งความเป็น “หมอมาลาเรีย”
พร้อมสะพายเป้ดำ

ซึ่งหมอที่สะพายเป้ดำ จะได้รับการยอมรับได้รับความ
ไว้วางใจจากชาวบ้านทำให้เข้าพื้นที่ได้แม้จะเป็นพื้นที่สีแดง²
ชาวบ้านจะเรียกคนสะพายเป้ดำว่า “หมอมาลาเรีย” และที่
สำคัญ คือ คนสะพายเป้ดำจะได้ขึ้นรถสองแถวฟรี !! จาก
ตลาดหนองบัวจนถึงหมู่บ้านในดง³

ภาพเหื่อง กับสาวชาวบ้านหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

² พื้นที่สีแดง หมายถึง พื้นที่เสี่ยงที่มีคอมมิวนิสต์

³ ในดง คือ หมู่บ้านที่อยู่ห่างไกลจากตัวเมืองหนองบัวประมาณ 20 กิโลเมตร เช่น บริเวณเขา
แม่แก่ รอยต่อระหว่าง อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ กับ อำเภอหนองบัว จังหวัด
นครสวรรค์

ได้อะไร จากการทำงานกับฝรั่ง

มาลาเรียเป็นโรคที่ทั่วโลกให้ความสำคัญและมีเป้าหมายในการกวาดล้างให้หมดไป กองทุนโลกให้การสนับสนุนทั้งคนและเงิน เพื่อนำมาใช้ในการทำงาน ซึ่งส่วนใหญ่คนที่ส่งมาช่วยจะเป็นฝรั่ง ทำให้เทืองและทีมงานได้มีโอกาสได้เรียนรู้การทำงานแบบฝรั่ง

ฝรั่งมีการทำงานต้องได้ตามมาตรฐาน จริงจัง ทุ่มเท ไม่อะลุ่มอล่วยต้องเป๊ะตามขั้นตอนทุกอย่าง นอกเวลาการทำงานจะสนุกสนานเฮฮา กินเหล้าป่า เมายา ดูดกัญชา ภาพที่เห็น... ไม่เหมือนกับตอนทำงานในตอนกลางวัน

การทำงานของฝรั่ง วิธีการแบบฝรั่ง

เล่นคือเล่น	เปิดใจคุยกัน
งานคืองาน	มีความจริงใจ
กินคือกิน	จบคือจบ

ทำให้ทำงานได้ง่ายขึ้น

ภาพการทำงานร่วมกับชาวต่างชาติ กวาดล้างมาลาเรีย
ภาพจากพิพิธภัณฑ์ศูนย์ควบคุมโรคติดต่อ นำโดยแมลงที่ 3.1 กำแพงเพชร (ตาก)

อะไรอยู่ในเป้ดำ??

เป้ ใส่อุปกรณ์การเจาะเลือดและ
ยาสำหรับเยี่ยมบ้าน

เป้ ใส่สารเคมีแบบมีฤทธิ์ตกค้าง

เข็มโลหะปลายแหลมสำหรับเจาะเลือด (Hegadon) ไว้ใช้
ประจำตัวพนักงานเยี่ยมบ้าน 1 เข็มต่อ 1 คนเท่านั้น

ภาพเข็ม Hegadon และ
ขวดแอลกอฮอล์ 70% สำหรับแช่เข็ม

เข็มแช่ในขวดบรรจุแอลกอฮอล์
สำหรับเจาะเลือดคนไข้

หมอเปิดตำแต่แต่ละคนจะได้รับมอบงาน... ให้ลงเยี่ยมบ้าน 20 หลังคาเรือนต่อวัน ทำงานทุกวัน ไม่เว้นวันหยุดเสาร์อาทิตย์ โดยจะเริ่มทำงานวันที่ 3 ถึงวันที่ 25 ของทุกเดือน และหยุดวันที่ 26 ถึงวันที่ 2 ของเดือนถัดไป ต้องมีการจัดทำแผนที่เดินดินบ้านทุกหลังและปรับปรุงให้ทันสมัยทุกเดือน

ในวันหยุดจะต้องมาทำรายงานประจำเดือน โดยแบบรายงานเป็นภาษาอังกฤษ เทียงไม่แตกฉานภาษาอังกฤษ แต่เทียงและเจ้าหน้าที่ทุกคนรู้ว่าแต่ละช่องจะต้องตอบอะไร ซึ่งเทียงตอบเป็นภาษาไทย และใช้เลขอารบิก

จากแผนเยี่ยมบ้านของเทียง ชาวบ้านจะรู้ว่าเทียงจะลงไปเยี่ยมทุกวันที่เท่าไร โดยทุกหลังจะถูกเทียงเยี่ยมเดือนละครั้ง ชาวบ้านที่มีอาการไข้ หนาวสั่น จะอยู่บ้านรอเทียงไปเยี่ยม เทียงจะพูดคุยซักถามสารทุกข์สุกดิบ โดยจะครอบคลุมประเด็นคำถาม 5 ข้อ⁴

⁴ คำถาม 5 ข้อ

1. มีคนในบ้านป่วยเป็นไข้ ไม่สบาย หรือไม่
2. ในรอบ 1 เดือนที่ผ่านมา มีใครป่วยเป็นไข้ ไม่สบาย บ้างหรือไม่
3. มีคนในบ้านไปค้างแรมที่อื่นมาบ้างหรือไม่
4. ตอนนี้มีคนอื่นมาค้างแรมที่บ้านนี้บ้างหรือไม่
5. ปัจจุบันมีคนอยู่ประจำในบ้านหลังนี้กี่คน (เป็นข้อมูลการสำรวจประชากรที่อาศัยอยู่จริง)

“เป็นยังไงบ้าง สบายดีมัย? อยู่กันก็คน มีใครไม่สบาย บ้างมัย ไม่สบายเป็นอะไร ช่วงที่ผ่านมามีคนทีอื่นมาเที่ยวหา บ้างมัย ในบ้านมีใครไปนอนที่อื่นกันมาบ้างมัย ระหว่างที่ผม ไม่ได้มามีใครป่วยบ้างมัย จะได้เจาะเลือดให้”

ภาพการเจาะเลือดตรวจมาลาเรียและจ่ายยารักษาขั้นต้น
ภาพจากพิพิธภัณฑ์ศูนย์ควบคุมโรคติดต่อ นำโดยแมลงที่ 3.1 กำแพงเพชร (ตาก)

ถ้าเจอแม้มเพียงข้อเดียวในข้อ 1 - 4 จะเจาะเลือด โดยใช้
เข็ม hegedon เจาะปลายนิ้วนาง คนที่ถูกเจาะคนแรกจะใช้
เลือดหยดแรกมาป้ายขอบสไลด์จะเว้นความกว้างประมาณ 1 นิ้ว
... เพื่อไว้เขียนรายละเอียดบนสไลด์

ซึ่งประกอบไปด้วยลำดับผู้ป่วย วันเดือนปี และรหัส
พื้นที่เขต จังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน สไลด์หนึ่งแผ่นใช้เก็บ
เลือดผู้ป่วยตรวจถึง 3 คน วิธีการเก็บเลือดจะใช้สไลด์แตะที่
ปลายนิ้วนาง 5 ครั้ง และเกลี่ยเลือดให้มีความหนาเท่ากันขนาด
1x1 เซนติเมตร ปล่อยให้แห้งและเก็บใส่กล่องสไลด์ คนที่ได้รับ
การเจาะเลือดจะได้รับยารักษามาลาเรียขั้นต้น เพื่อบรรเทา
อาการ ก่อนออกจากบ้านจะเซ็นบัตรเยี่ยมบ้าน เมื่อเยี่ยมบ้านจน
ครบตามแผน ก็นำสไลด์มาย้อมด้วยเมทิลีนบลู (Methylene
blue) แล้วตากลมให้แห้ง เก็บใส่กล่อง เมื่อหัวหน้าหมู่มากำกับ
ติดตามการทำงาน จะใช้รายงานระเบียบผู้ป่วยได้รับการตรวจ
โลหิตหาเชื้อมาลาเรีย (รว.1) ท่อสไลด์ฝากไปกับหัวหน้าหมู่เพื่อ
ส่งตรวจ ผลออกอีกที่ต้องใช้เวลาประมาณ 15 วัน ถ้าพบเชื้อ
มาลาเรีย หัวหน้าหมู่จะลงสอบสวนโดยใช้รายงานการสอบสวน
และรักษาหายขาดผู้ป่วย (รว.3) พร้อมจ่ายยารักษามาลาเรียขั้น
หายขาดให้กับผู้ป่วย

ในช่วงปี พ.ศ. 2521 การรักษามาลาเรียใช้ยาสองสูตร
สูตรรักษามาลาเรียขั้นต้นประกอบด้วย คลอโรควิน
(Chloroquine) และไพริเมตามีน (Pyrimethamine)

ยารักษามาลาเรียขั้นหายขาดใช้คลอโรควิน และ
ไพโรมาควินรักษาเชื้อชนิด *P. vivax* และยารักษาเชื้อชนิด
P. falciparum ซัลฟาดอกซิน (Sulfadoxine) บวก ไพริเมทา
มีน (Pyrimethamine) กับ ไพโรมาควิน (Primaquine)

การทำงานในพื้นที่เป็นการฝึกภาคสนามโดยทีมที่เลี้ยง
และหัวหน้าหมู่ พาหนะที่ใช้คือมอเตอร์ไซค์ สมัยนั้นเรียกว่ารถ
เครื่อง ใครที่ไม่มีก็ต้องเดินเยี่ยมบ้าน ก่อนหน้าเที่ยงต้องเดิน
เยี่ยมบ้านเนื่องจากไม่มีรถเครื่อง เที่ยงยื่นคำขาดกับพ่อว่า...

“ถ้าไม่ซื้อรถเครื่องให้จะลาออก”

พ่อไปคุยกับอาขอซื้อรถเครื่องมือสองผ่อนส่งกับอา...
เที่ยงจึงมีมอเตอร์ไซค์คู่ใจ

ระหว่างการทำงาน ทีมกำกับติดตามซึ่งมีหัวหน้าส่วนฯ
หัวหน้าหน่วยฯ และอาสาสมัครอเมริกันเข้าตรวจสอบและเยี่ยม
บ้านพร้อมเซ็นชื่อที่บัตร

การเข้าถึงชาวบ้าน ต้องใช้ชีวิตโดยการกินนอนอยู่กับ
ชาวบ้านค่าไหนนอนนั้น ช่วงนั้นเที่ยงยังโสดจึงไม่เป็นปัญหาใน
การทำงาน

รหัสลับ... หมอเป้ดำ

บ้านในดงจะไม่มีบ้านเลขที่ครบทุกหลัง หมอเป้ดำจะตั้งเลขที่บ้านเฉพาะของมาลาเรียโดยกำหนดตัว M แทนคำว่า Malaria เราจึงเรียกว่า M บ้าน (เอ็มบ้าน) และจะเขียนเลขที่บ้านที่หมอดังขึ้นด้วยสีขาวหรือซอล์กเทียน ไว้ที่เสาบ้านหรือรอด (ไม้ที่สอดรูเสาทั้งคู่สำหรับรับกระดานพื้นบ้าน) เช่น 2M24 หมายความว่า หมู่ 2 บ้านเลขที่ 24 แต่ถ้าเป็นกระท่อม จะกำหนดตัว H แทนตัว M เช่น 2H1 หมายความว่า หมู่ 2 กระท่อมหลังที่ 1

เมื่อมีการพ่นสารเคมีทุกครั้งที่บ้านแต่ละหลัง หัวหน้าหมู่พ่นเคมีนอกจากจะลงชื่อที่บัตรเหลืองแล้ว จะต้องมาเขียนที่ M/H ด้วย โดยเขียนต่อท้ายที่เสาบ้านหรือรอด เช่น

- 2M24 DDT 30 หมายความว่า “ หมู่ 2 บ้านเลขที่ 24 พ่น DDT พ่นทั่วทุกพื้นผิว รอบที่ 1 ปี 2530”
- หากพ่นไม่ทั่วจะเติม X (เอ็กซ์) หน้ารอบที่พ่น (X30) หากไม่ได้พ่นเนื่องจากบ้านปิดหรือเจ้าของบ้านปฏิเสธการพ่นจะเติม O (โอ) หน้ารอบที่พ่น (O30)

- เมื่อมีการพ่นเคมีรอบต่อไปอีกโดยใช้สารเคมีตัวเดิม ก็จะเขียนต่อท้ายของเดิมได้เลย เช่น เมื่อมีการพ่นรอบที่ 2 ปี 2530 ก็จะมีขีดเส้นใต้ปีที่พ่นแทนความหมายว่ารอบที่ 2 ดังนี้ “เช่น 2M24 DDT 30 ,X30” แสดงว่ารอบที่ 2 นี้บ้านหลังนี้พ่นไม่ทั่ว

เทื่อง ทำงานในตำแหน่งพนักงานเขียนบ้านมาเป็นเวลา 2 ปี ต่อมาหน่วยมาลาเรียที่ 12 นครสวรรค์ เปิดสอบลูกจ้างประจำในตำแหน่งพนักงานเขียนบ้าน จึงตัดสินใจสมัครสอบ เนื่องจากมองเห็นความก้าวหน้าและความมั่นคงในงานจึงตัดสินใจสมัครสอบ และสอบผ่านได้บรรจุเป็นลูกจ้างประจำรับเงินเดือน 1,100 บาท ซึ่งมากกว่าตอนที่เป็นลูกจ้างชั่วคราว (รายเดือน) งานใหม่เป็นงานบริการที่ชอบ โดยเฉพาะที่ชาวบ้านเรียกว่า “หมอ” ทำให้มีความภาคภูมิใจมากขึ้น และอยู่อย่างปลอดภัยแม้ว่าจะเป็นที่ดินและพื้นที่สีแดงก็ตาม

ด้วยความที่เทื่องเป็นคนเข้ากับคนง่าย ใช้ชีวิต
เรียบง่าย ทำให้เข้ากับชาวบ้านได้เป็นอย่างดี เพราะ
กินง่าย อยู่ง่าย กินเหล้าขาว เหล้าป่าได้หมด จึงเป็นที่
รักของชาวบ้าน

บทที่ ๒ เติบโต

นายที่... ลูกน้องตายแทนได้

นายแพทย์สุรินทร์ พิณีจงศ์
(เจ้านายเอ)

พันตรีนายแพทย์สมทัศน์ มะลิกุล
(เจ้านายบี)

นายแพทย์สุรินทร์ พิณีจงศ์ (เจ้านายเอ) และพันตรีนายแพทย์สมทัศน์ มะลิกุล (เจ้านายบี) เป็นผู้บังคับบัญชาระดับกอง จะมานิเทศงานระดับหน่วยและส่วน ซึ่งคนมาลาเรีย

จะเรียกท่านทั้งสองว่า เจ้านายเอ และเจ้านายบี เทื่องซึ่งเป็นมดงานตัวเล็ก ๆ ได้พบและพูดคุยกับเจ้านายเพียงครั้งเดียว...

แต่ปีต่อมาที่พบกันเจ้านายจำเทื่องได้และเรียกชื่อได้ถูกต้อง... ทำให้เทื่องรู้สึกประทับใจ โดยเฉพาะเจ้านายเอ ทักทายเทื่องว่า **“เป็นยังไงบ้างประเทื่อง ตอนนี่ยังทำงานเดิมอยู่หรือเปล่า”**

สิ่งที่ทำให้หมอมาลาเรียทุกคนรักและศรัทธาเจ้านายทั้งสองท่าน เพราะการมองเห็นความก้าวหน้าของลูกน้องทุกคน โดยขอทุนให้ไปเรียนพนักงานอนามัยได้ 250 ทุน...

เทื่องเป็นหนึ่งในผู้ที่ได้รับโอกาสนั้น สิ่งที่ทำให้ประทับใจรัก และศรัทธาเจ้านายทั้งสองท่าน คือ

1. เป็นกันเอง
2. ใส่ใจลูกน้อง ดูได้จากสามารถจำชื่อลูกน้องได้ทุกคนทุกระดับ
3. มองความก้าวหน้าของลูกน้อง เช่น ขอทุนให้ลูกจ้างประจำไปเรียนพนักงานอนามัย เพื่อบรรจุเป็นข้าราชการ
4. สอนมารยาทการเข้าสังคมให้กับลูกน้อง
5. ครอบครัวยังให้ความสนิทสนมกับลูกน้องทุกคนทุกระดับ

6. ส่งเสริมและสนับสนุนความก้าวหน้าในงานให้กับลูกน้อง
ทุกคน

ช่วงชีวิตการทำงานมาลาเรียของเทืองมา 8 ปี ทั้งสอง
ท่านที่ได้กล่าวมา เป็นเจ้านายที่คนทำงานมาลาเรียรักและนับถือ
เสมือนพ่อแม่... สามารถตายแทนได้

สมความปรารถนา... ได้เรียน

แม้ว่าจะได้เป็นลูกจ้างประจำมีเงินเดือนที่แน่นอนแล้ว แต่ด้วยความที่เทื่องเป็นคนมีนิสัยใฝ่รู้ เรียนรู้เพิ่มเติมอยู่ตลอดเวลา ทำให้เมื่อโอกาสมาถึง... เทื่องจึงรีบไขว่คว้าไว้ทันที และพยายามทำให้สำเร็จให้ได้...

ปี พ.ศ. 2527 กรมควบคุมโรคติดต่อ เปิดสอบชิงทุน เรียนหลักสูตรเจ้าหน้าที่สาธารณสุข (พนักงานอนามัย) ทุนกองมาลาเรีย พอรู้ข่าว... เทื่องไปสมัครสอบและพยายามอย่างหนักที่จะสอบชิงทุนในครั้งนี้ ... เทื่องสามารถทำได้ตามที่ตั้งใจไว้ โดยได้ไปเรียนที่วิทยาลัยการสาธารณสุขภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น ในปี พ.ศ. 2528 รุ่นที่ 43 ของวิทยาลัยฯ ใช้เวลาเรียน 2 ปี ระหว่างเรียนได้รับเงินเดือนตามตำแหน่งเดิม เป็นเงิน 1,100 บาท

31 ธันวาคม พ.ศ. 2529 เทื่องเรียนจบ ความฝันของเทื่องที่จะได้เป็นข้าราชการรับใช้แผ่นดินจึงไม่ไกลเกินเอื้อม...

ภาพเทื่อง ตอนเรียนพนักงานอนามัย
ณ วิทยาลัยการสาธารณสุขภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น

ภาคภูมิใจ... ได้เป็นข้าราชการ

ปี พ.ศ. 2530

การได้เป็นข้าราชการ เป็นสิ่งที่เทื่องและครอบครัวภาคภูมิใจอย่างที่สุด ถือว่าเป็นการประสบความสำเร็จในชีวิตอีกครั้ง... เทื่องได้รับการบรรจุเป็นข้าราชการ ตำแหน่งเจ้าหน้าที่ควบคุมโรค ระดับซี 1 เมื่อวันที่ 3 มกราคม พ.ศ. 2530 (เนื่องจากหลักสูตรที่เทื่องเรียนเป็นหลักสูตรที่เจ้านายเอ และเจ้านายบี ขอความร่วมมือกับวิทยาลัยการสาธารณสุขฯ ให้นำหลักสูตรเดิมที่รับวุฒิการศึกษา ม.ศ.3 และเป็นลูกจ้างของกอง

มาลาเรียเท่านั้น ต่างจากหลักสูตรปกติในขณะนั้น ที่จะรับวุฒิ การศึกษาชั้น ม.ศ.5 เมื่อจบมาจะได้บรรจุเป็นข้าราชการ ระดับซี 2)

เมื่อเทื่องมาทำงานได้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งผู้ช่วย หัวหน้าส่วนมาลาเรียที่ 1 อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี จากเดิมที่เทื่องเป็นผู้ปฏิบัติงานเดินท่อม ๆ ในพื้นที่ เช่น เดินเยี่ยมบ้าน เจาะเลือด ฟันสารเคมี เปลี่ยนมาเป็นการทำงานเชิงบริหาร

ช่วงนั้นมีนโยบายปรับเปลี่ยนระบบการทำงานมาลาเรีย จาก...

- การค้นหาผู้ป่วยเปลี่ยนจากทางตรง (เชิงรุก) (ACD : Active case detection) โดยการเยี่ยมบ้านเปลี่ยนเป็นการ ค้นหาทางอ้อม (เชิงรับ) (PCD : Passive case detection)

- การค้นหาผู้ป่วยทางตรง (ACD) ดำเนินการเป็น บางครั้ง เช่น การเจาะเลือดคนในครอบครัวหรือรอบบริเวณบ้าน ผู้ป่วยหรือผู้ที่มีประวัติการเดินทางร่วมกับผู้ป่วยที่เราไปสอบ (ผู้สัมผัสร่วม) เรียกว่า “เจาะโลหิตขณะสอบสวน” (CIS : Case Investigation Survey) ในกรณีพบผู้ป่วยรายใหม่ติดเชื่อใน พื้นที่ ที่ปลอดการแพร่เชื้อมาลาเรีย จะดำเนินการสอบสวนแหล่ง

แพร่เชื้อ (FI : Foci Investigation) ประกอบด้วย การเจาะเลือดเป็นกลุ่มทั้งกลุ่มบ้าน ทุกราย “เจาะโลหิตหมู่” (MBS : Mass Blood Survey) ซึ่งจะทำร่วมกับกิจกรรมอื่นด้วย ได้แก่ การศึกษาทางระบาดวิทยาและกึ่งวิทยา การพันสารเคมี การให้สุขศึกษา

- ไม่มีการเยี่ยมบ้านเนื่องจากมีการตั้งสถานีอนามัยมากขึ้น ทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงการดูแลรักษาโรคต่างๆ ได้มากขึ้น และจำนวนเจ้าหน้าที่หน่วยมาลาเรียน้อยลง จึงเปลี่ยนมาเป็นการดำเนินงาน PCD โดยสถานีอนามัย และอาสาสมัครมาลาเรียประจำหมู่บ้าน เจ้าหน้าที่มาลาเรียจะเก็บสไลด์ ฟิล์มเลือดที่เจาะไว้ นำไปส่งให้เจ้าหน้าที่ตรวจบำบัดในมาลาเรียคลินิก (จตบ.) ทำการตรวจ

- พนักงานเยี่ยมบ้านทุกคนจะมีแผนติดตาม PCD เป็นรอบ ตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันศุกร์ ทำให้รอบการเยี่ยมเก็บสไลด์ส่งตรวจทุกสถานที่ จะได้รับการเยี่ยมสัปดาห์ละ 1 ครั้ง

หมายเหตุ

1. อาสาสมัครมาลาเรียประจำหมู่บ้าน (อมม.) คือประชาชนที่ทำหน้าที่เจาะเลือดและทำสไลด์ ซึ่งผ่านการอบรม 1 สัปดาห์และได้รับป้ายแสดงเป็น อมม.

2. เจ้าหน้าที่ตรวจบำบัดในมาลาเรียคลินิก ต้องผ่านการอบรมที่ศูนย์ฝึกอบรมมาลาเรีย อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี เต็มหลักสูตร 8 สัปดาห์ (กรณีหลักสูตรเร่งรัด 4 สัปดาห์) ทำหน้าที่
- เจาะเลือดทำฟิล์มบางและฟิล์มหนาและย้อมสีฟิล์มเลือด
 - ตรวจฟิล์มเลือดจากสไลด์ด้วยกล้องจุลทรรศน์
 - สอบสวนผู้ป่วยที่พบเชื้อมาลาเรีย
 - ถ่ายยารักษาหายขาดตามชนิดเชื้อที่พบ
 - ทำรายงานชั้นสูตรโรค (ชร.)

ตัดสินชนิดของการติดเชื้อมาลาเรีย...

ชนิดของการติดเชื้อ คือ ผลจากการสอบสวนว่าคนไข้รายนี้ติดเชื้อจากไหน ไกล่ไกลแค่ไหน โดยจะใช้อักษรเป็นสัญลักษณ์ของการตัดสินชนิดของการติดเชื้อ ซึ่งคนละประเด็นกับชนิดเชื้อ... เพราะชนิดเชื้อมาลาเรียในคนสมัยนั้นเราทราบกันดีว่ามี 4 ชนิด คือ Pf Pv Pm และ Po แต่การตัดสินชนิดของการติดเชื้อนี้ต่างจากชนิดเชื้อในสมัยนั้นใช้สัญลักษณ์ ได้แก่ A, B, C, D, E, F ซึ่งมีความหมายดังนี้

A = ติดเชื้อในบ้านที่ตัวผู้ป่วยเองอาศัยอยู่

(Indigenous case)

B = ติดเชื้อนอกบ้านหรือจากที่อื่น (Imported case)

และมีแยกย่อยในสมัยนั้นคือ

Bx = ติดเชื้อจากนอกบ้าน แบ่งย่อยเป็น

Bx1 = ต่างกลุ่มบ้านแต่อยู่ในหมู่เดียวกัน

Bx2 = ต่างหมู่บ้านแต่อยู่ในตำบลเดียวกัน

Bx3 = ต่างตำบลแต่อยู่ในอำเภอเดียวกัน

Bx4 = ต่างอำเภอแต่อยู่ใน นคม. เดียวกัน

By = ติดเชื้อจากต่าง นคม. แต่อยู่ใน ศตม. เดียวกัน

Bz = ติดเชื้อจากต่าง ศตม. แต่อยู่ในสคม.เดียวกัน

Bo = ติดเชื้อจากต่าง สคม. (เขต) แต่อยู่ในประเทศ
ไทย

Bf = ติดเชื้อจากต่างประเทศ

C = เกิดจากไข้กลับ (Relapse)

D = การรับเชื้อโดยตรงเช่นการถ่ายเลือด (Induce)

E = การรับเชื้อจากการที่มีคนนำเชื้อเข้ามาจากที่อื่น
และพื้นที่นั้นปลอดภัยจากการแพร่เชื้อแล้ว แต่มียุงพาหะอยู่และยุง
พาหะไปดูดเอาเชื้อจากคนป่วยที่นำเข้ามาแล้วเชื้อฟักตัวในยุงจน
เจริญเป็นระยะติดต่อในต่อมน้ำลาย ไปกัดคนอื่นแล้วคนที่ถูกกัด
นั้นเริ่มมีการป่วยทำให้เกิดการแพร่เชื้อกลับมาใหม่ (Introduce)

F = สอบสวนแล้วตัดสินไม่ได้เนื่องจากข้อมูลไม่
เพียงพอ หรือไม่ได้สอบสวน ไม่พบตัวผู้ป่วย

(หมายเหตุ : ปัจจุบันการตัดสินชนิดการติดเชื้อได้เปลี่ยนจาก
พื้นที่รับผิดชอบของ นคม. ศตม. สคม. มาเป็น ตำบล อำเภอ
จังหวัด แทน)

ข้อคิดจากการเปลี่ยนจากผู้ปฏิบัติงาน มาเป็นหัวหน้าทีม

1. สอนงานลูกน้อง

การที่จะสอนงานให้ลูกน้องได้ หัวหน้าต้องเข้าใจในเนื้องานอย่างถ่องแท้ เพื่อประเมินและสอนจุดประสงค์ในงานให้ลูกน้องมีความเข้าใจ ยกตัวอย่าง เช่น การจับยุง เป็นการศึกษาวินัยของยุง รวมทั้งประเมินประสิทธิภาพการพ่นสารเคมี

ขั้นตอนการจับยุง...

ทีมจับยุง ประกอบด้วย หัวหน้าทีม 1 คน และเหยื่อซึ่งเป็นพนักงานกัญ 4 คน วัตถุประสงค์ของการนั่งในบ้านและนอกบ้าน เพื่อเป็นการศึกษาวินัยของยุงแต่ละชนิดว่าชอบกัดคนในบ้านหรือนอกบ้าน ชอบกินเลือดคนหรือเลือดสัตว์ ซึ่งข้อมูลที่ได้จะนำมาพิจารณามาตรการต่างๆให้เหมาะสมจากการศึกษาพบว่ายุงพาหะหลักส่วนใหญ่ชอบกินเลือดคนมากกว่าเลือดสัตว์

เวลา เริ่มตั้งแต่เวลา 6 โมงเย็นจนถึงเที่ยงคืน... ใน 1 ชั่วโมง จะทำงาน 50 นาที พัก 10 นาที

ระยะเวลา ในการทำงานแต่ละพื้นที่ต้องใช้เวลา 2 - 4 คืน

การปฏิบัติงาน เหยื่อ 4 คน แบ่งนั่งในบ้าน 2 คน นอกบ้าน 2 คน จะไปนั่งเป็นเหยื่อล่อให้ยิงกวด เมื่อรู้สึกรู้ว่าถูกกวด ใช้ไฟฉายส่องและเอาหลอดแก้วครอบตัวยุง และใช้สำลีปิดหลอดแก้ว

ธรรมชาติของยุงมีแหล่งเพาะพันธุ์ในธรรมชาติ เมื่อบินมาหาเหยื่อในบ้านซึ่งอาจจะอยู่ห่างจากแหล่งเพาะพันธุ์หลายร้อยเมตรหรือเป็นกิโลเมตร ยุงจะเหนื่อยจึงต้องเกาะพักที่ฝ้าบ้านพร้อมกับมองหาเหยื่อ เมื่อเจอเหยื่อจะบินโฉบลงไปกวดและดูดเลือดคนที่ถูกกวดจนอิม เมื่ออิมแล้วยุงจะบินกลับมาเกาะฝ้าบ้านอีกครั้งเพื่อให้เลือดที่ดูดมาย่อยบางส่วน ทำให้ยุงสัมผัสกับสารเคมีที่พ่นติดตามฝ้าบ้าน หรือพื้นผิวอื่นของบ้านซึ่งจะพ่นสารเคมีอย่างน้อยสองครั้ง หากการพ่นสารเคมีได้ตามมาตรฐานคือพ่นทั่วฝ้าบ้านทุกพื้นผิวและความเข้มข้นมีความสม่ำเสมอทั้งหลัง เมื่อยุงเกาะพักที่ฝ้าบ้านยุงก็จะได้รับสารเคมีและค่อยๆดูดซึมทางผิวหนังของยุง และยุงจะตายภายใน 24 ชั่วโมง เนื่องจากเป็นสารเคมีที่ออกฤทธิ์ช้า (Slow knock down)

นอกจากนี้หัวหน้าต้องสามารถประเมินพื้นที่เสี่ยงและมาตรการในการดำเนินงานจากกิจกรรมได้ เช่น การใช้ผลจากการศึกษาทางกีฏวิทยาจากการผ่ายุงมาประเมินมาตรการการพ่นสารเคมี โดย... เมื่อจับยุงได้ นักกีฏวิทยาจะใช้กล้อง

จุลทรรศน์สำหรับผ่ายุง (Stereo microscope) ผ่ารังไข่ของยุงบนแผ่นสไลด์และใช้น้ำกลั่นประกอบการผ่ารังไข่ เนื่องจากการผ่ารังไข่สุดท้ายต้องปล่อยให้แห้งเพื่อดูท่อรังไข่ว่าเป็นยุงสาวหรือยุงไม่สาว น้ำกลั่นเมื่อแห้งจะไม่ตกผลึก (น้ำเกลือจะตกผลึก) ทำให้สามารถมองเห็นผ่านไปที่สไลด์ได้ การดูลักษณะของรังไข่จะดูที่การเจริญของไข่แดง... ไข่ยุงจะมี 4 ระยะ ไข่ระยะที่ 1 จะมองเห็นเป็นไข่ขาวใสอาจมีไข่แดงเริ่มเจริญขึ้นมาเล็กน้อยแต่ยังน้อยกว่า 1/4 ของไข่ ไข่ระยะที่ 2 จะมีไข่แดงตั้งแต่ 1/4 - 1/2 ของไข่ ไข่ระยะที่ 3 จะมีไข่แดงมากกว่า 1/2 - 3/4 ของไข่ และไข่ระยะที่ 4 จะมีไข่แดง มากกว่า 3/4 ของไข่จนถึงเต็มใบ

สรุปว่า... ไข่ระยะที่หนึ่งไม่มีไข่แดง

ระยะที่สองไข่แดงไม่เกินครึ่ง

ระยะที่สามไข่แดงเกินครึ่ง และ

ระยะที่สี่ไข่แดงเต็มใบ ...

ยุงที่มีไข่ระยะที่สามและระยะที่สี่จะถูกทิ้ง เพราะเมื่อปล่อยให้ไข่แห้งแล้วจะไม่สามารถเห็นท่อรังไข่ได้เนื่องจากไข่แดงจะบังท่อรังไข่ จึงไม่สามารถดูได้ว่าเป็นยุงสาวหรือยุงไม่สาว... เราเลือกเฉพาะไข่ระยะที่หนึ่งและไข่ระยะที่สอง โดยนำมาใส่

สไลด์ทิ้งไว้ให้แห้ง หลังจากนั้นนำมาดูที่อวัยวะด้วยกล้องจุลทรรศน์ หากพบว่าอวัยวะยังขดเป็นรูปก้นหอยแสดงว่าเป็นยุงสาวที่ไม่เคยวางไข่ แต่ถ้าอวัยวะคลายออกเป็นเส้นแสดงว่าเป็นยุงไม่สาว คือยุงที่เคยวางไข่มาแล้ว

ยุงที่เป็นยุงสาวแสดงว่าก่อนหน้านี้จะจับได้ยังไม่เคยดูดเลือดและไม่เคยวางไข่ ก็ไม่มีโอกาสในการรับเชื้อมาก่อน เราจึงทิ้งไปไม่นำมาผ่ากระเพาะอาหารและต่อมน้ำลายเพื่อดูเชื้อต่อ แต่ถ้าพื้นที่นั้นมีแต่ยุงสาวเป็นส่วนใหญ่ บอกถึงอายุขัยของยุงที่สั้น เป็นการบ่งบอกถึงประสิทธิภาพของมาตรการควบคุมยุงพาหะในพื้นที่นั้นได้ผลดี เช่น การพ่นสารเคมีที่มีประสิทธิภาพได้ตามมาตรฐาน

ส่วนไข่ยุงที่ไม่สาวแสดงว่าเป็นยุงที่เคยดูดเลือดมาแล้ว ซึ่งจะมีโอกาสในการรับเชื้อมาลาเรียมาก่อนและจากอายุที่ผ่านการวางไข่มาแล้วเชื้อมาลาเรียสามารถเจริญในกระเพาะอาหารและต่อมน้ำลายได้

การผ่ารังไข่และต่อมน้ำลายของยุงที่ไม่สาวหรือเคยวางไข่มาแล้วจะผ่าโดยใช้กล้องผ่ายุง (Stereo microscope) และน้ำเกลือ 0.5% (Normal Saline 0.5%) เนื่องจากจะมีความเข้มข้นใกล้เคียงกับของเหลวในตัวยุง และถ้าพบเชื้อระยะ

โอโอซิส (Oocyst) ที่ผนังกระเพาะอาหารของยุง หรือพบเชื้อระยะติดต่อ สปอร์โรซอยท์ (Sporozoite) ในต่อมน้ำลายของยุง ซึ่งหากพบเชื้อระยะสปอร์โรซอยท์ในต่อมน้ำลายของยุง ตัวเชื้อจะว่ายในน้ำเกลือ (ดูสดไม่ต้องปล่อยให้แห้ง) บ่งบอกถึงการเป็นพาหะหลักในพื้นที่นั้นและจะเป็นการยืนยันพื้นที่นั้นเป็นพื้นที่แพร่เชื้อมาลาเรียอย่างแน่นอน

2. การสอนงาน “ทำด้วยใจ ไม่รีบร้อน”

หัวหน้าต้องเข้าใจอย่างกระจ่างในการดำเนินการพ่นสารเคมี... ทีมพ่นแต่ละคนจะได้รับมอบหมายบ้านที่จะพ่นจำนวน 20 หลังคาเรือนในแต่ละวัน และสารเคมีที่ใช้พ่นจะเป็นสารเคมีที่มีฤทธิ์ตกค้าง ทีมจะต้องคุยกับเจ้าของบ้านให้เข้าใจและอนุญาตให้เข้าพ่นให้ได้ สิ่งสำคัญต้องแนะนำเจ้าของบ้านให้เก็บและปิดข้าวของเครื่องใช้ให้มิดชิด เช่น อาหารต้องเก็บในตู้หรือหาภาชนะปิดให้มิดชิด หรือเสื้อผ้าต้องเอามากองไว้กลางบ้านแล้วคลุมไว้ให้มิดชิด บางครั้งการพ่นจะใช้เวลานานเนื่องจากต้องอธิบายทำความเข้าใจกับเจ้าของบ้าน การเก็บข้าวของเครื่องใช้ ทำให้การพ่นบางครั้งอาจจะกินเวลาทำงานไปบ้าง ทีมต้องไม่รีบร้อนจนทำให้การพ่นไม่ทั่วทั้งบ้านและความเข้มข้นของสารเคมีไม่เท่ากัน

**ทีมพ่นต้องคิดเสมอว่าการพ่นต้องครอบคลุม ทุกหลังคาเรือน
ความเข้มข้นสม่ำเสมอและความครอบคลุมพื้นผิวบ้าน
ต้องได้ตามมาตรฐาน...**

เพื่อผลในการควบคุมยุงพาหะเป็นไปตามหลักการพ่น...

TOCOSUR (โตโคซัวร์)...

- TO : Total Coverage (ครอบคลุมทุกหลังคาเรือนในหมู่บ้าน)
- CO : Complete Coverage (ครอบคลุมตามมาตรฐานขนาดความเข้มข้นของสารเคมี)
- SUR : Surface Coverage (ครอบคลุมทุกพื้นผิว)

วัตถุประสงค์การพ่นสารเคมี... 3 ประการ คือ เพื่อลดความหนาแน่นของยุง ลดอายุขัยของยุง และลดการสัมผัสระหว่างยุงกับคน ซึ่งคนเป็นหัวหน้าทีมต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และบอกลูกน้องให้เข้าใจถึงจุดประสงค์ของการพ่นสารเคมี

3. วางแผนประมาณการ

หัวหน้าจะต้องมีการวางแผนประมาณการเพื่อคำนวณค่าใช้จ่ายในการพ่นสารเคมีที่จะใช้ในแต่ละรอบทั้งปี โดยคิดจาก

หลังคาเรือน กำลังคน และจำนวนวันที่ใช้ในการขนส่งเคมี เพื่อให้มีงบประมาณในการดำเนินงานได้ทั้งปี

4. การทำงานกับลูกน้องที่เป็นรุ่นพี่

หัวหน้าต้องรู้จักจริงและรู้จักเรื่องของวิชาการ ในเรื่องที่เรา รับผิดชอบ เพื่อจะฟังมาเป็นข้าราชการใหม่และเป็นหัวหน้า จะถูกถามแบบลองของหรือลองภูมิปัญญา หากตอบไม่ได้อาจ ถูกดูหมิ่นว่าไม่รู้เรื่องอะไรเลย

“หน้าใหญ่ ใจถึง แต่ปจี้...”

เที่ยงทำงานได้รับเงินเดือนเพียง 1,650 บาท แต่ในการทำงานมาลาเรีย... จะให้ความสำคัญกับเจ้านายหรือผู้บริหารเป็นอย่างมาก เมื่อเจ้านายมาเยี่ยมหรือติดตามงานต้องให้การต้อนรับอย่างเต็มที่ เป็นเอกลักษณ์ของชาวมาลาเรีย ดังคำโบราณว่า “ช้างเหยียบนา พญาเหยียบเมือง” เลี้ยงดูปุ่เสื่อเป็นอย่างดี เวลานายมาเป็นที่รู้จักกันต้องร้านตาใหญ่เท่านั้น ตาใหญ่ใจดี เงินเดือนออกค่อมมาว่ากัน

ระหว่างเดือนกระเป่าแห้ง เที่ยงจะไปเก็บผักของชาวบ้าน มาทำอาหาร วันไหนดวงขึ้นจะได้กลับบ้านติดมือมาทำอาหาร

เป็นที่รู้จักกัน “หมอมมาลาเรียจน ไม่มีเงิน ต่างจากหมออนามัย”

จากความไว้วางใจ... ก้าวสู่การเป็นหัวหน้า

ปี พ.ศ.2532 ชะตาพลิกผัน...สวรรค์ส่งเทืองให้มาเป็นหัวหน้าสายสอบสวนทางระบาควิทยาและกฏวิทยา (หัวหน้าทีมกฏ) หน่วยมาลาเรียที่ 12 จังหวัดนครสวรรค์ ได้ตำแหน่งหัวหน้าแต่ระดับซีเท่าเดิม เหตุที่เทืองได้ย้ายมาเป็นหัวหน้า...เพราะหัวหน้าคนเดิมย้ายไปเป็นหัวหน้าส่วนมาลาเรีย เพิ่มระดับเป็นซี 4

หัวหน้าประสงค์ ชื่อสมบูรณ์ จึงเลือกเทืองไปรับตำแหน่ง เนื่องจากเทืองถูกเพื่อนรัก (อวยชัย แวนแก้ว) หักเหลี่ยมโหด... เพื่อนแกล้งมาในงานทำบุญหน่วยงานเพราะไม่ยอมเป็นหัวหน้าทีมกฏ... เพราะงานกฏเป็นงานที่ยาก แต่ความก้าวหน้าน้อย... หัวหน้าประสงค์ มองว่างานกฏเป็นการปล่อยเสือเข้าป่า ต้องหาคนที่มีความรับผิดชอบมาทำ... ฟ้าจึงส่งงานนี้มาให้เทือง

เทืองรู้สึกหนักใจ เพราะตัวเองไม่เก่ง ทางด้านกฏวิทยา ไม่รู้วิธีจับขุง... ฝ่ายขุงไม่เป็น แยกชนิดขุงและลูกน้ำไม่ได้ แต่คำพูดของหัวหน้าประสงค์ ที่ทำให้เทืองมีแรงฮึดสู้

“ไว้ใจให้ทำงานนี้เนื่องจากงานนี้เหมือนปล่อยเสือเข้า
ป่า ต้องเอาคนที่มีความรับผิดชอบสูงไปทำ”

การได้เป็นหัวหน้าในครั้งนี้ เเทืองต้องใช้ความพยายาม
อย่างมากที่จะเรียนรู้ เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของลูกน้องและเพื่อน
ร่วมงาน

ภาพเทืองกับเพื่อนรัก (อวยชัย แวนแก้ว)
มอบของที่ระลึกให้ในวันเกษียณอายุราชการของอวยชัย แวนแก้ว

ข้อคิดจากการเปลี่ยนงานในครั้งนี้

1. ฝากเนื้อฝากตัวกับลูกน้องที่เก่ง ๆ... เพื่อใช้กลยุทธ์ในการเรียนรู้กับลูกน้องที่มีความสามารถ โดยยกย่องเรียกลูกน้องว่า อาจารย์ เช่น อาจารย์มหาบุญรอด ภู่วัสดุ

2. การทำงานทุกอย่างต้องลงมือปฏิบัติ ไม่ใช่เรียนรู้จากตำราอย่างเดียว... เมื่อคิดถึงว่าตัวเองไม่รู้เรื่องจึงต้องลงมือปฏิบัติด้วยตัวเอง เช่น การจับbung ปกติแล้วหัวหน้ามีหน้าที่ตรวจสอบการแยกชนิดของbung และตรวจงานตอนกลางคืนเพื่อไม่ให้ลูกน้องนั่งหลับในขณะที่จับbung... แต่เพราะไม่อยากรู้ด้วยตัวเอง จึงต้องมานั่งเป็นเหยื่อให้bungเอง หรือการผ่าbung และการแยกชนิดbung เพื่อลงมือทำ โดยมีพี่ ๆ คอยให้คำแนะนำและสอนเทคนิคต่าง ๆ ให้เพื่อ

3. หากเรื่องใดที่ตัวเองไม่รู้ ถามใครแล้วไม่ได้รับคำตอบที่ชัดเจน... ก็จะไปอบรมที่ศูนย์ฝึกอบรมมาลาเรีย อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี ซึ่งเป็นศูนย์ฝึกฯ ในขณะนั้น

เทคนิคการจำ... เป็นสิ่งสำคัญ

จากการที่เื่องทำงานมาหลายปี เื่องมองว่าเทคนิคในการจำ เป็นสิ่งสำคัญเพราะข้อมูลมีหลากหลาย และมากมาย เื่องมีวิธีในการจำเรื่องยุ่ง เช่น การใช้จุดเด่นของยุ่งแต่ละชนิด เนื่องจากยุ่งมีหลายชนิด แต่ละชนิดก็จะมีลักษณะเด่นที่ทำให้สามารถแยกแยะได้แล้วแปลงเป็นภาษาพูด ซึ่งจุดนี้เป็นตัวที่เื่องนำมาใช้ในการจำชนิดของยุ่งกันป่อง เช่น *An. maculatus* ขาลายปลายขาขาว หรือ *An. dirus* ขาลายข้อขาขาว

ข้อคิดจากการเป็นหัวหน้า

7 ปี ที่ห้องต้องรับบทบาทหัวหน้า ทำให้ห้องได้ข้อคิดจากการเป็นหัวหน้าหลายอย่าง แต่ที่สำคัญในมุมมองของห้อง

หัวหน้าจำเป็นต้องมี และต้องได้ คือ...

สิ่งที่ ต้องมี คือ ความอดทน

สิ่งที่ ต้องได้ คือ การยอมรับจากลูกน้อง

ประสบการณ์ที่ยากบอกต่อ

ยุงรำแพน

จากคนทั่วไปที่ไม่เคยสังเกตลักษณะของยุง จนมาวันหนึ่งได้เรียนรู้และฝึกจับยุงใช้ตนเองเป็นเหยื่อล่อให้ยุงกัด โดยใช้กล้องส่องพระ (hands lens) ส่องยุง เพื่อมองเห็นความสวยของยุง จากท่าทางการดูดเลือดของยุงซึ่งใช้ขาหน้า 2 ขา เกาะผิวหนัง และกรีดยาหลังขี้นตามกันของยุงคล้ายนกยุงรำแพน

ภาพยุงกินปล่อง *Anopheles dirus*

ที่มา : http://www.bo-proscience.fr/mobpdb/?page_id=603

เมื่อยุ่งชายทะเลขึ้นเขา

เพื่อจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับยุ่ง ไม่ว่าจะเป็นการจับ การผ่า การจำแนกชนิดของยุ่ง ทำให้เทื่องมีเทคนิคในการจำยุ่งชนิดต่างๆ ได้เป็นอย่างดี ครั้งหนึ่งเทื่องได้ลงพื้นที่จับยุ่งที่ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก พบยุ่งหนึ่งในจำนวนนั้นมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่าง เทื่องจึงวินิจฉัยว่าเป็นยุ่งชายทะเล (*An. sundaicus*)

แต่ที่ทีมงานได้พูดว่า ไม่น่าเป็นไปได้ ยุ่งชายทะเลจะมาอยู่ป่าได้ไง?? ความรู้สึกของเทื่องตอนนั้นเสียใจที่ทีมไม่เชื่อการวินิจฉัยของตน จึงเก็บยุ่งตัวนั้นไว้ให้ปรมาจารย์ด้านยุ่งทำการตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง ผลจากตรวจสอบ อาจารย์มีความเห็นเช่นเดียวกับเทื่องยุ่งตัวนั้นเป็นยุ่งชายทะเลจริง ๆ โดยยุ่งอาจติดมากับรถยนต์ที่บรรทุกอาหารทะเลขึ้นไปขายที่ท่าสองยาง ซึ่งชายแดนไทย-พม่า มีอาหารทะเลขายตลอดแนวชายแดน จึงเป็นประสบการณ์ที่เทื่องอยากบอกต่อกับคนรุ่นหลัง

**...อย่ามองสิ่งที่คนอื่นคิดต่างกับตนเอง
ว่าเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง...**

อย่าเชื่อ... เพราะบอกต่อ

อีกประสบการณ์ที่เทืองรู้สึกภูมิใจมาก เกิดความปิติ และเห็นด้วยกับคำพูดที่ว่า **“อย่าเชื่อ... เพราะบอกต่อกันมา หรือไม่เห็นจริงอย่าเชื่อ”** เป็นสิ่งที่เป็นความจริง ซึ่งเทืองอยากเล่าเรื่องราวจากประสบการณ์ของตนเองให้ฟัง เรื่องมีอยู่ว่า...

ปรมาจารย์ด้านยูงมานิเทศงาน ได้นำตัวอย่างยูงและลูกน้ำยูงมาให้เทืองและทีมงานทำการทดสอบการวินิจฉัย มีลูกน้ำยูงตัวหนึ่งที่ทีมงานตัดได้ในพื้นที่อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร หลังจากทุกคนในทีมได้วินิจฉัยแล้ว จึงบอกอาจารย์ว่าเป็นยูงชนิดที่เราไม่เคยพบมาก่อนเลย อาจารย์พูดว่าไม่น่าจะใช่... ให้เทืองและทีมตรวจสอบอีกครั้ง เพื่อจำแนกชนิดของยูงตามคีย์ แต่... เทืองก็ยืนยันว่าตรวจสอบตามคีย์แล้ว ผลออกมาเป็นยูงชนิดนั้นจริง ๆ อาจารย์จึงลองตรวจสอบตามเอกสารที่เป็นคีย์ลูกน้ำยูงกันปล่องฉบับภาษาอังกฤษต้นฉบับแล้ว มาเทียบกับเอกสารที่แปลเป็นภาษาไทย พบว่ามีการแปลผิดไปจากต้นฉบับ...

ต้นฉบับเขียนว่า Hairs O is filaments ในความหมาย
คือ **ขนศูนย์ไม่เจริญ** แต่... ฉบับภาษาไทย แปลคำว่า Hairs O is
filaments เป็น**ขนศูนย์เจริญ** ซึ่งทำให้การจำแนกชนิดของยุงผิดไป

บทที่ ๓ ปรับเปลี่ยน

เปลี่ยนแปลงโครงสร้าง

7 ปีสำหรับการทำงานด้านกัญญาวิทยาของห้อง ปี พ.ศ. 2539 ตำแหน่งหัวหน้าสายสอบสวนทางระบาดวิทยาและกัญญาวิทยาได้ปรับระดับเป็น ซี 5 คนที่เคยเป็นหัวหน้าสายสอบสวนฯ เดิม ขอลับมา เติ้งจึงถูกย้ายไปเป็นผู้ช่วยที่หน่วยควบคุมโรคติดต่อ นำโดยแมลงที่ 5 อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ (นคม.) ศูนย์ควบคุมโรคติดต่อ นำโดยแมลงที่ 12 นครสวรรค์ (ศตม.) สำนักงานควบคุมโรคติดต่อ นำโดยแมลงที่ 1 (พระพุทธรบาท) จังหวัดสระบุรี (สคม.)

หน่วยงานเปลี่ยนจากส่วนมาลาเรียเป็นหน่วยควบคุมโรคติดต่อ นำโดยแมลง (นคม.) เนื่องจากรับงานไข้เลือดออก โรคเท้าช้าง และแมลงอื่น ๆ เช่น ลิสมานิเย สคริปไทฟัส ฯลฯ หน่วยงานระดับบน เช่น กองมาลาเรียเปลี่ยนเป็นสำนักโรคติดต่อ นำโดยแมลง เพราะรวมกับกองโรคเท้าช้างและสำนักโรคไข้เลือดออก

อุตสาหะ... จนจบปริญญา

เทืองเป็นคนที่ชอบการเรียนรู้และพัฒนาตัวเองอยู่ตลอดเวลา เมื่อโอกาสมาถึงจึงได้ไปสอบเรียนต่อคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เทืองเป็นหนึ่งเดียวใน 12 คนจากนครสวรรค์ ที่สอบผ่านข้อเขียน แต่ภรรยาขอร้องไว้เนื่องจากช่วงนั้นซื้อบ้านและมีลูกคนที่สองซึ่งยังเล็กอยู่ เทืองอยากพิสูจน์ตัวเอง จึงไปสอบสัมภาษณ์ทั้งที่รู้ว่าสอบผ่านแต่ก็ไม่ได้ไปเรียน สุดท้ายเทืองก็สอบผ่านและไม่ได้ไปเรียนจริง ๆ

ด้วยความมีมานะ เทืองไม่ทิ้งอุดมการณ์ จึงกลับมาเรียนต่อในระดับปริญญาตรี สาขาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ด้วยเวลาเรียนเพียง 4 ปีครึ่ง... เทืองเรียนจบปี พ.ศ. 2541

ภาพเทืองรับพระราชทานปริญญาบัตร

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อีกนิดเดียวเกือบได้ตำแหน่งนักวิชาการควบคุมโรค

เรียนจบปุ๊บ... สำนักปลัดกระทรวงสาธารณสุขเปิดสอบ
ตำแหน่งนักวิชาการสาธารณสุข

เที่ยงก็สอบผ่าน พี่หัวหน้าสาธารณสุขอำเภอแม่เป็นจึง
ชวนเที่ยงไปทำงานด้วยกัน แต่ หัวหน้าศูนย์ฯ ไม่ยอมให้ไปบอก
ว่า... “อยู่ที่นี้เดียวก็ได้ซี 6” เที่ยงจึงตัดสินใจอยู่ต่อ

หลังจากนั้นกรมควบคุมโรคเปิดสอบตำแหน่ง
นักวิชาการควบคุมโรค ได้เรียกคนที่สอบผ่านภาค ก. ของ กพ.
มาสอบภาค ข. และภาค ค. ใหม่ เที่ยงจึงต้องมาสอบอีกครั้งหนึ่ง
ผลปรากฏว่าสอบผ่านขั้นบัญชี แต่... หลักเกณฑ์การเรียกบรรจุ
ในตอนนั้นเน้นวุฒิปริญญาโทในสาขาที่ขาดแคลน **ทำให้... เที่ยง
ไม่ได้ปรับเป็นนักวิชาการควบคุมโรค**

ผลของการรู้จักจริง

ต้นปี พ.ศ. 2543 สำนักโรคติดต่อฯ โดยแมลง ได้เปิดอบรมนักวิชาการใหม่ ที่จังหวัดขอนแก่น จำนวน 15 วัน คนที่จะเข้าอบรมมีเงื่อนไข ต้องเป็นนักวิชาการที่ยังไม่เคยผ่านการอบรม แม้เทียงไม่ได้เป็นนักวิชาการ แต่... ได้รับคัดเลือกให้เข้าอบรม เนื่องจากมีโควตาเหลือ และมีผลสอบผ่านขั้นบัญชีไว้ บัญชีจะหมดอายุปลายปีนั้น เทียงเป็นคนเดียวที่ไม่ได้เป็นนักวิชาการแต่ได้เข้าอบรม

วันปิดการอบรมท่านผู้อำนวยการสำนักงานควบคุมโรคติดต่อฯ โดยแมลงที่ 3 ขอนแก่น ตีตราขการจึงมอบให้ อาจารย์นายแพทย์จรัสพัฒน์ ศิริชัยสินธพ ผู้อำนวยการสำนักงานควบคุมโรคติดต่อฯ โดยแมลงที่ 1 (พระพุทธรบาท) จังหวัดสระบุรี (ในขณะนั้น) เป็นประธานปิดการอบรมแทน...

ก่อนปิดการอบรมมีการเฉลยข้อสอบ Post test และมีข้อสอบระบาดวิทยา มาลาเรียอยู่ 1 ข้อ โจทย์ถามว่ามีคนไข้ชาวพม่าป่วยเป็นมาลาเรียชนิด Pf อยากทราบว่ารายงานการสอบสวนคนไข้รายนี้จะตัดสินชนิดของการติดเชื้อเป็นอย่างไร อาจารย์เฉลยว่า การติดเชื้อเป็น Bf (ติดเชื้อจากต่างประเทศ)...

อาจารย์ถามว่าใครตอบไม่เหมือนที่เฉลยบ้าง เพื่อจูงใจมือขึ้น และตอบว่า... โจทย์ข้อมูลไม่ครบถ้วน ไม่สามารถระบุคำตอบได้ เช่น ที่อยู่ในประเทศไทย อยู่ที่ไหนและอยู่มานานเท่าไร มีประวัติ เคยป่วยด้วยไข้มาลาเรียหรือไม่ ก่อนป่วยได้เดินทางไปไหนบ้าง หรือ เคยกลับบ้านที่ประเทศพม่า บ้างหรือไม่... อาจารย์เห็นด้วย กับคำตอบของเรื่องว่ามีเหตุผล จึงเปลี่ยนเฉลยเป็นไม่มีข้อใดถูก และยกประโยชน์ให้ได้คะแนนทุกคน

**จากเหตุการณ์นี้ทำให้เทืองได้รับความชื่นชมจาก
อาจารย์นายแพทย์จรัสพันธ์ ศิริชัยสินธพ**

หลังจากอบรมในครั้งนั้น ทำให้อาจารย์นายแพทย์ จรัสพันธ์ ศิริชัยสินธพ ได้เรียกเทืองมาคุยเรื่องการปรับตำแหน่ง เป็นนักวิชาการควบคุมโรค แต่มีเงื่อนไขต้องไปปฏิบัติงานที่อื่น อย่างน้อย 1 ปี... ซึ่งเหลือเวลาอีกเพียง 1 เดือน เท่านั้นที่บัญชา นักวิชาการของเทืองจะหมดอายุ เทืองจึงตัดสินใจรับข้อเสนอ ของอาจารย์

เดือนมิถุนายน 2543 เทืองไปปฏิบัติงานในตำแหน่ง นักวิชาการควบคุมโรค ที่ศูนย์ควบคุมโรคติดต่อ นำโดยแมลงที่ 1.6 สุรินทร์ สำนักงานควบคุมโรคติดต่อ นำโดยแมลงที่ 1

(พระพุทธรบาท) จังหวัดสระบุรี (ขณะนั้นมี ศตม. 8 แห่งในสังกัด
ของ สคม.1 พระพุทธรบาท)

ปี พ.ศ. 2544 หลังจากเทืองทำงานที่จังหวัดสุรินทร์
ครบ 1 ปี ตามข้อกำหนด ได้รับอนุมัติย้ายกลับมาอยู่ที่สำนักงาน
ควบคุมโรคติดต่อ นำโดยแมลงที่ 1 (พระพุทธรบาท) จังหวัด
สระบุรี...

เทืองได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่เป็นหัวหน้ากลุ่ม
ควบคุมแมลงนำโรค ซึ่งขณะนั้นได้เทืองเป็นเพียงแค่นักวิชาการ
ควบคุมโรค ระดับ 5 เพียงคนเดียวที่เป็นหัวหน้ากลุ่ม ซึ่งหัวหน้า
กลุ่มอื่นจะเป็นระดับ 8 ทั้งหมด...

“เป็นหัวโขนที่หนักมาก”

ความรู้สึกของเทืองในช่วงนั้น... เนื่องจากพื้นที่งาน
ควบคุมแมลงนำโรคที่รับผิดชอบ 16 จังหวัด ซึ่งเป็นหน่วยงาน
ใหญ่ คนมาก อาจจะไม่ได้รับการยอมรับ เหมือนบ้านนอกเข้า
กรุง... เคยอยู่หน่วยงานเล็กๆ คนน้อยพื้นที่รับผิดชอบไม่มาก

ปี พ.ศ. 2545 เทื่องย้ายไปทำหน้าที่หัวหน้ากลุ่มระดับ
วิทยา ในช่วงแรก... เทื่อง **ขาดการยอมรับ** เพราะจบปริญญา
ตรี แต่ลูกน้องส่วนใหญ่จบปริญญาโท และเทื่องต้องเตรียมทำ
ผลงานเพื่อประเมินเลื่อนระดับเป็นซี 6 ทำให้มีความกดดันมาก
พอสมควร เทื่องได้นำกลยุทธ์ของอาจารย์นายแพทย์จรัสพัฒน์
มาปรับใช้ในการทำงาน คือ ทำงานในแบบตัวเอง มีความเป็น
กันเอง เป็นพี่เป็นน้อง มีความจริงใจให้กับลูกน้อง

สิ่งที่ได้จากอาจารย์นายแพทย์จิรพัฒน์ ศิริชัยสินธพ

“เป็นที่เพื่อน้อง จริงใจ และเป็นกันเอง”

+ คำสอนของอาจารย์ ผิดครั้งแรกไม่เป็นไร... อย่าผิตซ้ำสอง... ในเรื่องเดิม

+ มีความเป็นธรรม ดูแลและเป็นห่วงลูกน้องเหมือนเป็นคนในครอบครัวเดียวกัน

+ รับฟังความคิดเห็นของทุกคนทุกระดับชั้น ตั้งแต่ นักการภารโรงถึงปริญญาเอก

+ ทำงานด้วยกันแล้วทำให้ทุกคนได้ประโยชน์ร่วมกัน เช่น จะมีทีมทำงานวิชาการโดยทุกคนมีส่วนร่วมในการทำวิจัย ตามความสามารถของแต่ละคน ผลงานวิชาการที่ได้จะเป็น

ผลงานของส่วนรวม และนำไปใช้ในการเลื่อนระดับของเจ้าหน้าที่ โดยอาจารย์จะเป็นผู้หาแหล่งทุนมาทำวิจัย ทั้งภายในและภายนอกกระทรวงรวมทั้งทุนจากต่างประเทศ เมื่อถึงเวลาเลื่อนระดับอาจารย์จะพิจารณาผลงานวิชาการที่เหมาะสม

“เพื่ออยากให้ทุกหน่วยงานนำแนวคิดแบบนี้มาใช้ เพราะคนทำงานมีความสุข ได้ผลงานวิชาการที่ได้ลงมือช่วยกันทำ เป็นการสร้างแรงจูงใจในการสร้างผลงานวิชาการ คนเราแต่ละคนไม่ได้เก่งไปทุกอย่าง บางคนเก่งเรื่องเก็บข้อมูลภาคสนาม บางคนเก่งเรื่องการวิเคราะห์และการเขียนผลงาน บางคนเก่งเรื่องการประสานงาน เมื่อรวมตัวทำงานด้วยกันแล้ว ทำให้ทุกคนได้ประโยชน์ร่วมกัน จึงมีความสุขกับการทำงาน พร้อมทั้งได้ค่าตอบแทนที่ค่อนข้างสูงกว่าค่าเบี่ยงเคียงปกติของราชการเนื่องจากเป็นงบประมาณประเทศหรือของเอกชน หรือมหาวิทยาลัย”

กลับถิ่นปากน้ำโพ

ภาพสะพานเดชาติวงศ์ จังหวัดนครสวรรค์

ที่มา : <https://thailandtourismdirectory.go.th/th/info/attraction/detail/itemid/4418>

เดือน กันยายน พ.ศ. 2545 มีการปรับโครงสร้างใน
สังกัดกรมควบคุมโรคติดต่อ... โดยรวมหน่วยงานเป็นหน่วยงาน
เดียวในแต่ละเขต ทำให้สำนักงานควบคุมโรคติดต่อนำโดยแมลง
ทั้งประเทศซึ่งมีทั้งหมด 5 แห่ง รวมกับสำนักงานควบคุมโรค
ติดต่อเขต เปลี่ยนเป็น... สำนักงานป้องกันควบคุมโรค
กรมควบคุมโรคติดต่อ... เปลี่ยนเป็นกรมควบคุมโรค

บทบาทภารกิจเดิมจากการทำแค่เพียงโรคติดต่อ...
เปลี่ยนมารับโรคไม่ติดต่อ บุหรี่ สุรา และภัยสุขภาพอื่นๆ...
สคม.1 พระพุทธบาท ซึ่งเป็นที่ทำงานเดิมของเทือง...
เหลือเฉพาะศูนย์ฝึกอบรมมาลาเรีย อาจารย์นายแพทย์จิรพัฒน์
อยากให้เทืองอยู่ที่เดิมเพื่อจะได้ช่วยพัฒนาเป็นศูนย์ฝึกอบรมของ
กรมควบคุมโรค ซึ่งปกติการอบรมมาลาเรียจะมีหลักสูตร

นานาชาติด้วย แต่... เถียงคิดว่าตัวเองไม่เก่งภาษาอังกฤษ
จึงขอย้ายกลับบ้านที่จังหวัดนครสวรรค์ในปี พ.ศ. 2546

ปี พ.ศ. 2546 เถียงย้ายมาทำงานระดับวิทยาลัย
กลุ่มโรคติดต่อฯ โดยแมลง สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 8
จังหวัดนครสวรรค์

ปี พ.ศ. 2549 มีการปรับโครงสร้างงาน โดยนำงาน
ระดับวิทยาลัยของทุกกลุ่มโรคมาไว้รวมที่กลุ่มระดับวิทยาลัย
ผู้อำนวยการฯ ให้เถียงมาทำงานกลุ่มระดับวิทยาลัย สำนักงาน
ป้องกันควบคุมโรคที่ 8 จังหวัดนครสวรรค์

ปี พ.ศ. 2550 สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 8
จังหวัดนครสวรรค์ มีการเปลี่ยนผู้อำนวยการฯ... และปรับ
โครงสร้างงาน

โรคไข้มาลาเรียคาดว่าจะเป็นนโยบายระดับกระทรวง
เถียงได้รับมอบหมายให้กลับมาทำงานที่กลุ่มโรคติดต่อฯ โดย
แมลง สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 8 จังหวัดนครสวรรค์

ปี พ.ศ. 2553-2557 มีการเปลี่ยนผู้อำนวยการฯ อีก
ครั้ง... มีการปรับโครงสร้างงาน... รวมกลุ่มโรคติดต่อฯ โดย
แมลงกับกลุ่มตอบโต้ภาวะฉุกเฉินฯ เถียงได้รับมอบหมายให้มา
ทำงานที่กลุ่มระดับวิทยาลัยและข่าวกรองอีกครั้ง

ไม่ได้อะไร... จากการย้ายงานบ่อยๆ

1. **ต่อท้ายแถว...** มีผลต่อการพิจารณาเงินเดือนเพราะต้องต่อท้ายแถว... ในกลุ่มที่ไปอยู่ใหม่ พออยู่ได้สักพักจะถึงคิวบ้าง... ย้ายเปลี่ยนกลุ่มอีก ซึ่งไม่ใช่เป็นการขอย้ายแต่ย้ายด้วยความเหมาะสม หรือการเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง ทำให้ได้เงินเดือนน้อยตั้งแต่มาอยู่หน่วยงานสำนักงานป้องกันควบคุมโรคเป็นเวลา 16 ปี ยังไม่เคยได้รับการพิจารณาเลื่อนเงินเดือนกรณีพิเศษ 2 ชั้นหรือ 4% แม้แต่ครั้งเดียว

2. **หัวหน้าต้องมองภาพรวม...** ต้องมีคนมองภาพรวมของคนทั้งองค์กร

3. **นิยามต้องให้ชัดเจน...** คำบางคำต้องชัดเจนเมื่อนำมาประเมินความดีความชอบ เช่นมาสายเนืองๆ แปลว่าอะไร

4. **ควรดูที่ผลงานความสำเร็จและเสร็จตามเวลาที่กำหนด**

บทที่ ๔ มั่นคง ยอมรับ

ก้าวสู่ตำแหน่งหัวหน้า

ปี พ.ศ. 2558 เทืองได้รับตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มพัฒนาภาคีเครือข่าย เป็นครั้งแรกที่หน่วยงานมีการพิจารณาผู้บริหารระดับหัวหน้ากลุ่มโดยผ่านระบบ 360 องศา ผู้อำนวยการฯ นายแพทย์ดิเรก ขำแป้น ซึ่งมีความเชี่ยวชาญด้าน HR ได้นำการประเมินแบบ 360 องศา มาใช้เป็นครั้งแรก แม้เทืองจะได้รับตำแหน่งหัวหน้ากลุ่ม แต่... เทือง ยังคงเป็นนักวิชาการสาธารณสุขระดับชำนาญการอยู่ เนื่องจากไม่มีตำแหน่งระดับชำนาญการพิเศษว่างในขณะนั้น

ปี พ.ศ. 2559-2561 เติงได้รับคัดเลือกมารับ
ตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มปฏิบัติการควบคุมโรคและตอบโต้ภาวะ
ฉุกเฉินทางด้านสาธารณสุข และได้ปรับเป็นนักวิชาการ
สาธารณสุขชำนาญการพิเศษ

ปี พ.ศ. 2562 สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 3
จังหวัดนครสวรรค์ (สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 8
จังหวัดนครสวรรค์) มีการปรับโครงสร้างงานโดยแยกกลุ่ม
โรคติดต่อ นำโดยแมลงออกจากกลุ่มปฏิบัติการควบคุมโรคและ
ตอบโต้ภาวะฉุกเฉินทางด้านสาธารณสุข... เติงได้รับมอบหมาย
เป็นหัวหน้ากลุ่มโรคติดต่อ นำโดยแมลง

ภาพถ่ายร่วมกับผู้อำนวยการสำนักงานป้องกันควบคุมโรค
กับกลุ่มโรคติดต่อฯ โดยแมลง

ภาพเฟื่องในบทบาทหัวหน้ากลุ่มโรคติดต่อฯ โดยแมลง

รื่องฯ 4 แห่ง สคร.3 นครสวรรค์

ปี พ.ศ. 2563 สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 3 จังหวัดนครสวรรค์ มีการปรับโครงสร้าง... เทื่องได้รับโอกาสจากผู้อำนวยการฯ นายแพทย์ดิเรก ขำแป้น ให้รับตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 3 จังหวัดนครสวรรค์คนที่ 4 มีหน้าที่ดูแลศูนย์โรคติดต่อฯ โดยแมลง และกลุ่มพัฒนานวัตกรรมและวิจัย

ภาพเทื่องในบทบาทรองผู้อำนวยการ
สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 3 จังหวัดนครสวรรค์

บุคคลที่เฝ้าอยากจะทำถึงอีกท่านหนึ่ง คือ นายแพทย์ดิเรก ขำแป้น ผู้อำนวยการสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 3 จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งเป็นเจ้านายที่มีความรู้และทักษะด้านการบริหารจัดการทรัพยากร การพัฒนาคนและองค์การที่เป็นต้นแบบได้เป็นอย่างดี ทราบว่าท่านจบการศึกษาด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และองค์การ จากสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า)

เฝ้าได้ย้ายมาทำงานที่ สคร.3 ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2546... จากที่เป็นหัวหน้ากลุ่มงานในที่ทำงานเดิม มาเป็นผู้ปฏิบัติในที่ทำงานใหม่ ได้ทำงานหมุนเวียนย้ายกลุ่มไปตามคำสั่งของผู้บริหารหลายรอบ โดยทำงานที่กลุ่มโรคติดต่อมาโดยแมลง 2 รอบ และกลุ่มระบาดวิทยาและข่าวกรอง 2 รอบ รวมเป็นเวลาประมาณ 10 ปี จนกระทั่งปี พ.ศ. 2557 ท่านผอ.ดิเรก ได้มาดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการฯ เป็นครั้งแรกที่เฝ้าได้รับโอกาส ในตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มพัฒนาภาคีเครือข่าย

การคัดเลือกหัวหน้ากลุ่มในครั้งนี้ ผอ.ดิเรก ขำแป้น ได้กำหนดคุณสมบัติให้ผู้มีตำแหน่งนักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการขึ้นไป และคัดเลือกด้วยวิธี 360 องศา นับว่าครั้งแรกของหน่วยงาน ทั้งๆที่ท่านสามารถแต่งตั้ง ได้โดยอำนาจของ ผอ.

ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องข้องในการคัดเลือกได้แก่ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ คณะกรรมการบริหาร (หัวหน้ากลุ่ม) เจ้าหน้าที่ของกลุ่มพัฒนาภาคีเครือข่ายทุกคน ตัวแทนจากกลุ่มงานอื่น ๆ ทุกกลุ่ม โดยการสุ่มเลือกตัวแทนมา 1 ต่อ 5 และตัวแทนจากจังหวัดในเขตสุขภาพที่ 3 อีกจังหวัดละ 2 คน คือ หัวหน้ากลุ่มโรคติดต่อ และหัวหน้างานระบาดวิทยา ผลการคัดเลือกในครั้งนี้ เพื่อได้รับการคัดเลือกเป็นหัวหน้ากลุ่มพัฒนาภาคีเครือข่าย

หัวหน้ากลุ่มงานที่ 2 ของเทือง คือ กลุ่มปฏิบัติการควบคุมโรคและตอบโต้ภาวะฉุกเฉินทางด้านสาธารณสุข ซึ่งหัวหน้าท่านเดิมเกษียณอายุราชการ... ผอ.ดิเรก ขำแป้น ได้เปิดโอกาสให้หัวหน้ากลุ่มเดิมขอย้ายไปอยู่กลุ่มที่ว่างก่อน แล้วจึงคัดเลือกหัวหน้ากลุ่มใหม่มาแทนกลุ่มที่ว่าง เทืองเลือกไปเป็นหัวหน้ากลุ่มปฏิบัติการควบคุมโรคและตอบโต้ภาวะฉุกเฉินทางด้านสาธารณสุข

เทืองได้รับการพิจารณาเลื่อนระดับเป็นตำแหน่ง นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ... ปลายปี พ.ศ. 2561 มีการปรับโครงสร้าง สคร.3... มีการจัดตั้งกลุ่มโรคติดต่อนำโดยแมลงเพิ่มมาเป็นกลุ่มใหม่หลังจากยุบกลุ่มนี้มาหลายปี เทือง

สมัครไปเป็นหัวหน้ากลุ่มโรคติดต่อ นำโดยแมลง ซึ่งเป็นงานที่
เที่ยงถนัด และก็ได้เป็นหัวหน้ากลุ่มโรคติดต่อ นำโดยแมลง

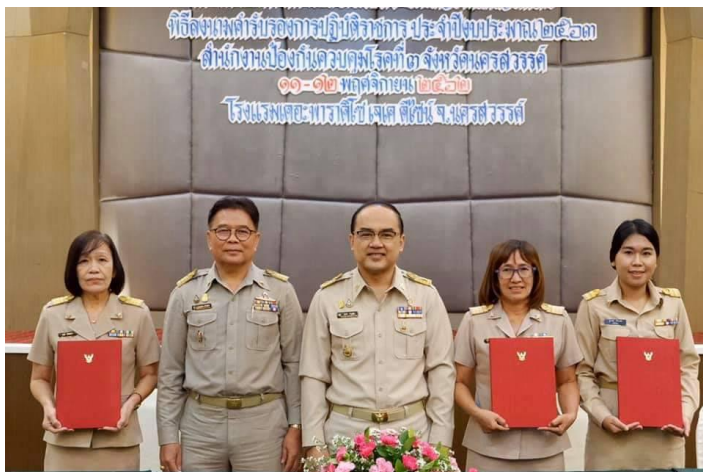
ปลายปี พ.ศ. 2562 กรมควบคุมโรค มีการปรับ
โครงสร้าง สคร. อีกครั้ง กลุ่มโรคติดต่อ นำโดยแมลง ร่วมกับกลุ่ม
โรคติดต่อ ซึ่งการเปลี่ยนโครงสร้างในครั้งนี้ ผอ.ดิเรก ขำแป้น ให้
หัวหน้ากลุ่มทุกคนหมุนเวียนกลุ่มงาน โดยการเขียนระบุกลุ่มงาน
ที่ขอย้ายคนละ 2 กลุ่มงาน แต่ต้องไม่ใช่กลุ่มเดิม

เพื่อเลือกศูนย์ควบคุมโรคติดต่อ นำโดยแมลงที่ 3.2
นครสวรรค์ และกลุ่มระบาดวิทยาและตอบโต้ภาวะฉุกเฉิน
ทางด้านสาธารณสุข เนื่อความคาดหวัง... เพื่อได้รับเกียรติ
จาก ผอ. ทำหน้าที่รองผู้อำนวยการฯ คนที่ 4 โดยดูแลกลุ่ม
พัฒนานวัตกรรมและวิจัย ศูนย์ควบคุมโรคติดต่อ นำโดยแมลงที่
3.1 กำแพงเพชร (ตาก) และศูนย์ควบคุมโรคติดต่อ นำโดยแมลง
ที่ 3.2 นครสวรรค์

นับว่าเป็นความภาคภูมิใจและเป็นเกียรติอย่างสูง

ที่ ผอ.ดิเรก ขำแป้น ให้ความไว้วางใจและ

มอบหมายหน้าที่ ที่สำคัญให้กับห้อง

ภาพพิธีลงนามพิธีการปฏิบัติราชการ
ประจำปีงบประมาณ 2563

ฝากคนรุ่นใหม่...คนรุ่นต่อไป

1. การเรียนรู้ การปรับตัวรับการเปลี่ยนแปลง
2. เมื่อคนทำงานเกิดอาการท้อ ส่งผลเสียต่องาน
3. การต่อสู้ไปข้างหน้า... ต้องตั้งใจทำให้ดีที่สุด

คำพูดบางคำนำมาเป็นแรงฮึดในการอ่านหนังสือ ไม่ยอมแพ้ เพิ่มแรงขับ

“น้ำหน้าแบบนี้จะสอบเป็นข้าราชการได้อย่างไร...”

คิดในใจถ้าสอบไม่ได้ จะลาออก

ภาพห้องในการประชุมคณะกรรมการวางแผนและประเมินผล
สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 3 จังหวัดนครสวรรค์

4. เมื่อเป็นหัวหน้า...

❖ ทำตามความคิดตัวเอง

- ❖ ตัดสินใจถ้ามั่นใจ
- ❖ รับผิดชอบในสิ่งที่ทำ
- ❖ ส่งเสริมลูกน้องทุกคนถ้ามีโอกาส
- ❖ รักลูกน้องเหมือนลูกเรา
- ❖ และที่สำคัญ

**“เราต้องยอมรับว่า โดยส่วนตัวเราจะรักลูกน้อง
แต่ละคนไม่เท่ากัน แต่ต้องแยกเรื่องส่วนตัวกับงานออก
จากกันเมื่อพิจารณาความดีความชอบต่าง ๆ ต้องให้
ความเป็นธรรมกับทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน”**

5. เมื่อเป็นลูกน้อง... ถ้าจะมีปัญหาให้รับมาบอกหัวหน้า
จะได้รับแก้ไขปัญหาได้ทัน

ภาพเพื่อโครงการ CSR ณ พุทธอุทยานนครสวรรค์

เบื้องหลังความสำเร็จ

โดย ทีมงาน พี เอ็ม คิว เอ มหาด สี

จัดทำโดย

คณะทำงาน PMQA หมวด 4 และกลุ่มพัฒนานวัตกรรมและวิจัย
สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 3 จังหวัดนครสวรรค์
กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

ทีมถอดองค์ความรู้ เถือง ชีวิตและความฝัน
บนเส้นทางมาลาเรีย

ผู้
รู้

นายประเทือง ฉำน้อย (พี่เทือง)

นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ

รองผู้อำนวยการสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 3 จังหวัดนครสวรรค์

ทีมพี่เลี้ยง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชยภรณ์ บุญเรืองศักดิ์ (อาจารย์หลิว)
อาจารย์คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

นางราตรี ทิตตเมธา (ป้าท้อ)
นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ
หัวหน้ากลุ่มพัฒนานวัตกรรมและวิจัย

Facilitator

นางธิดา นิมมา (พี่ป้อม)

พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ

กลุ่มพัฒนานวัตกรรมและวิจัย

นางสาวปณิษรา จันทรวิมูล (พี่อ้อ)

นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ

กลุ่มโรคติดต่อ

นายนิธิรุจน์ เพ็ชรสินเดชากุล (พีร์ญ)
นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ
กลุ่มระบาดวิทยาและตอบโต้ภาวะฉุกเฉินทางด้านสาธารณสุข

นางสาวอุทัยพร อัครานุกาพพงศ์ (พีเปิ้ล)
นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ
กลุ่มพัฒนาองค์กร

นางสาวอมรรัตน์ กล่ำทัพ (น้องกุ๊้ง)
นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ
กลุ่มสื่อสารความเสี่ยงโรคและภัยสุขภาพ

Note taker

นางสาวนิศามณี รอดแก้ว (พี่แหม่ม)
นักวิชาการคอมพิวเตอร์
กลุ่มพัฒนานวัตกรรมและวิจัย

นายศุภฤกษ์ ไชยานุวัตติพงษ์ (พี่ฤกษ์)
นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ
กลุ่มโรคไม่ติดต่อ

นายทวีศักดิ์ มีสวัสดิ์ (น้องต้น)
นักวิชาการสาธารณสุข
กลุ่มระบาดวิทยาและตอบโต้ภาวะฉุกเฉินทางด้านสาธารณสุข

นายจักรพงษ์ เพ็งแจ่ม (น้องเบล)
นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ
กลุ่มระบาดวิทยาและตอบโต้ภาวะฉุกเฉินทางด้านสาธารณสุข

นายชูดม มุสิกะพงษ์ (น้องก้อต)
นักทรัพยากรบุคคล
กลุ่มพัฒนาองค์กร

